

Baudžiamosios atsakomybės už autorystės pasisavinimą raida Lietuvoje XIX a. 3 deš. – XX a. pr. laikotarpiu

Ramunė Žiedė

<https://orcid.org/0000-0002-7852-0140>
Vilniaus universiteto Teisės fakulteto
Baudžiamosios justicijos katedros doktorantė
Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222 Vilnius, Lietuva
Tel. (+370 5) 236 6167
El. paštas: ramune.ziede@tf.vu.lt

Straipsnyje analizuojama baudžiamosios atsakomybės už autorystės pasisavinimą raida Lietuvoje nuo XIX a. trečiojo dešimtmečio iki Lietuvos nepriklausomybės atgavimo XX a. pradžioje. Skirtingu metu galiojusių normų turinys lyginamas tarpusavyje, ieškoma seniausios autorystės pasisavinimo baudžiamosios normos. Straipsnio prieduose taip pat nuosekliai pagal teisės akto galiojimo datą pateikiamos ir autorystės pasisavinimo normų citatos originalo (XIX a. rusų) kalba ir jų vertimas į lietuvių kalbą bei grafikas, vaizduojantis skirtinguose teisės aktuose įtvirtintas autorystės pasisavinimo normas ir jų koreliaciją.

Pagrindiniai žodžiai: autorystės pasisavinimas, nusikaltimai intelektinei nuosavybei, autorių teisė, istorinė raida.

Criminal Liability for the Misappropriation of Authorship from 1830s to Early 20th Century

This article analyzes the development of criminal liability for the misappropriation of authorship in Lithuania in the period of application of the legal acts of Tsarist Russia from the 1830s until the restoration of Lithuania's independence in early 20th century. Norms of different periods are being compared with each other, the oldest criminal norm for the misappropriation of authorship is sought and identified. The appendices of the article also present the citation of the norms of misappropriation of authorship in the original (19th century Russian) language and its translation into Lithuanian, as well as a graph depicting norms of misappropriation of authorship, established in different legal acts, their correlation at different times, and the content of the norms in force with each other.

Keywords: misappropriation of authorship, crimes against intellectual property, author law, history.

Įvadas

Autorių teisės į sukurtus kūrinius yra pripažįstamos žmogaus teisėmis 1948 m. priimtose Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 27 straipsnio 2 dalyje: „Kiekvienas turi teisę į savo moralinių ir materialinių interesų, atsirandančių iš mokslo, literatūros arba meno kūrinių, kurių autorius jis yra, apsaugą“ (27 str. 2 d., *Valstybės žinios*, 2006-06-17, Nr. 68-2497). Lietuvos Respublikos Konstitucijoje taip pat įtvirtinta: „Dvasinius ir materialinius autoriaus interesus, susijusius su mokslo, technikos, kultūros

Received: 09/03/2021. Accepted: 28/06/2021

Copyright © 2021 Ramunė Žiedė. Published by Vilnius University Press

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

ir meno kūryba, saugo ir gina įstatymas“ (42 straipsnis). Griežčiausia iš tokių įstatymų suteikiamų apsauginių priemonių – baudžiamoji atsakomybė už autorių teisių pažeidimus, įskaitant autorystės pasisavinimą kaip pavojingiausią iš tokių pažeidimų, šiuo metu įtvirtinta Lietuvos Respublikos baudžiamąjį kodeksą (*Valstybės žinios*, 2000, Nr. 89-2741) 191 straipsnyje. Tačiau dabartiniam teisiniam reguliavimui ir jam suvokti yra reikšminga istorinė intelektinės nuosavybės teisės raida nuo pat pirmųjų autorių teisių apsaugos normų atsiradimo pasaulyje – joks šiuolaikinis teisinis reguliavimas negali būti iki galo suprantamas, neišanalizavus jo vystymosi dinamikos ir istorijos. Todėl šiame straipsnyje analizuojamos modernių įstatymų prototipu buvusios pačios seniausios baudžiamosios autorių teisių apsaugos normos, XIX a. pirmoje pusėje priimtos Rusijos imperijoje ir taikytos Lietuvos teritorijoje, kuri tuo metu buvo Rusijos imperijos sudedamąja dalimi.

Pasaulio ir Lietuvos autorių teisės istorinę raidą išsamiai yra aprašęs Vytautas Mizaras monografiijoje „Autorių teisė“ (Mizaras, 2008, p. 81–107), tačiau mokslininkas tyrė tik civilinių įstatymų raidą, visiškai neliesdamas istorinių baudžiamosios atsakomybės už autorių teisių pažeidimus klausimų. Pranas Švedas savo disertacijoje (Švedas, 2009, p. 31–35) yra aptakiai aprašęs kito – BK 192 straipsnio (neteisėto kūrinių atgaminimo, t. y. „piratavimo“) istorinę analizę, joje paliekant nemažai tikslintinių ar tašytinių vietų¹. Todėl šiame straipsnyje bus detalai analizuojama būtent baudžiamųjų įstatymų, numatančių baudžiamąją atsakomybę už autorystės pasisavinimą, raida, siekiant užpildyti doktrinos spragas, pirmiausia pateikiant baudžiamosios atsakomybės už autorystės pasisavinimą genezę nuo pirmųjų nusikaltimų uždraudžiančių normų įtvirtinimo iki Lietuvos nepriklausomybės laikotarpio XX a. pirmame ketvirtyje, nes šis periodas ne tik pasižymi sunkiai suprantama teisės aktų ir jų pakeitimų gausa, bet ir yra mažiausiai baudžiamosios teisės doktrinoje išnagrinėtas.

Šio straipsnio tikslas – atskleisti baudžiamosios atsakomybės už autorystės pasisavinimą raidą nuo XIX a. trečiojo dešimtmečio iki Lietuvos nepriklausomybės atgavimo XX a. pradžioje.

Siekiant šio tikslo keliami uždaviniai – pateikti baudžiamąją atsakomybę už autorystės pasisavinimą įtvirtinančios normos dinamiką nuo pirmojo jos įtvirtinimo iki Lietuvos nepriklausomybės laikotarpio pradžios ir glaustai apžvelgti jų turinio kaitą. Kadangi analizuojant šio laikotarpio teisės aktus pastebėta didelė jų gausa ir painumas (doktrinoje nuolat painiojami teisės aktų pavadinimai, metai, normų numeracija), todėl vienas iš šio straipsnio uždavinių – surinkti ir lentelėje aiškiai pateikti temai aktualius šio laikotarpio įstatymus, jų priėmimo metus, galiojimo laiką, atskirais sudėtingesniais atvejais – kelių teisės aktų tarpusavio santykį bei juose įtvirtinto autorystės pasisavinimo straipsnio numerį. Vienas iš papildomų šio straipsnio uždavinių – surinkti visas egzistavusias autorystės pasisavinimo normas iš visų įmanomų komentuojamo laikotarpio Rusijos imperijos dokumentų originalų bei pateikti tiksliai jų transkribicijas netaisyta originalia to meto rusų kalba ir jų vertimus į lietuvių kalbą, idant būtų galima ne tik išanalizuoti ir palyginti baudžiamąją atsakomybę už autorystės pasisavinimą įtvirtinančių normų turinį, bet ir palengvinti tolesnius šio nusikaltimo sampratos raidos tyrimus ateityje, nes analizuojamo laikotarpio pirminių šaltinių rinkimas ir tyrimas yra sudėtingi bei ypač daug laiko atimantys procesai.

Pagrindinis tyrimo objektas – Rusijos imperijoje XIX a. ir XX a. pradžioje priimti ir Lietuvoje galioję baudžiamieji įstatymai ir juose įtvirtintas nusikaltimų intelektinei nuosavybei skyrius bei baudžiamąją

¹ Pavyzdžiui, nors mokslininkas rašo apie istorinių carinės Rusijos dokumentų turinį, tačiau nenurodomas joks šaltinis, iš kur ši informacija paimta (p. 32–33); taip pat nenurodomi originalūs įstatymų pavadinimai rusų kalba, kurie leistų suprasti, kuris tiksliai įstatymas cituojamas; pernelyg gilinamasi į Cenzūros statuto nuostatas dėl civilinės atsakomybės, baudžiamąją visiškai palikus nuošalyje; nepaminti visi įstatymai, numatę baudžiamąją atsakomybę už autorių teisių pažeidimus, ir taip toliau.

atsakomybę už autorystės pasisavinimą įtvirtinanti norma. Civiliniai komentuojamo laikotarpio teisės aktai ir baudžiamosios normos, uždraudžiančios kitus autorių teisių pažeidimus, straipsnyje analizuoti tik tiek, kiek jie susiję su autorystės pasisavinimo baudžiamosios normos raidos klausimais, jų turinio analize ar galiojimo ypatumais.

Pagrindinis straipsnyje naudotas metodas – istorinis, kuriuo naudojantis analizuoti pirminiai teisės šaltiniai ir atsekta baudžiamosios atsakomybės už autorystės pasisavinimą raida. Lyginamasis metodas naudotas analizuojant autorystės pasisavinimo normų skirtumus, aptariant jų reguliavimo eigą, turinio dinamiką. Taip pat naudoti ir kiti metodai: lingvistinis ir loginis-analitinis tyrimo metodai naudoti gramatiškai aiškinant autorystės pasisavinimo normų turinį, jose vartojamų sąvokų, apibūdinančių tam tikrus autorystės pasisavinimo sudėties požymius, turinį; sisteminis metodas naudotas analizuojant autorystės pasisavinimo normos vietą atitinkamo laikotarpio teisės normų sistemoje, taip pat vertinant kai kurių galiojusių teisės aktų tarpusavio santykį.

Analizuojant XIX a. Lietuvos baudžiamųjų įstatymų raidą, daugiausia remtasi pirminiais šaltiniais – carinės Rusijos imperijos įstatymų originalais ir juos analizavusių lietuvių autorių darbais – Mindaugo Maksimaičio, aprašiusio Lietuvos ir Rusijos teisės šalinius (Maksimaitis, 2001, 2012a), Vytauto Mizaro, monografijoje „Autorių teisė“ aprašiusio Lietuvos ir užsienio autorių teisių apsaugos istorinę raidą (Mizaras, 2008); taip pat remtasi rusų autoriais – Handzhievu, Lepina, Majkovu, Toloku ir kitais, tyrusiais nagrinėjamo laikotarpio Rusijos imperijos teisės aktų turinį ir raidą. Verčiant rusų kalba parašytus įstatymų tekstus į lietuvių kalbą, kaip pagalbinis šaltinis naudotas ir Julijos Gorbaniovos ir Aušros Navickienės pateiktas Cenzūros statuto vertimas į lietuvių kalbą.

1. Pirmieji baudžiamieji įstatymai, įtvirtinantys baudžiamąją atsakomybę už autorystės pasisavinimą Lietuvoje

Pirmasis pasaulyje teisės aktas, skirtas autorių teisių apsaugai, buvo priimtas Didžiojoje Britanijoje 1709 m. – tai karalienės Anos statutas (jis įsigaliojo 1710 m.), jis priimtas siekiant apsaugoti knygų leidėjų teises. Šiuo reguliavimo pavyzdžiu pirmiausia pasekė JAV, paskui – Vakarų Europos valstybės (plačiau žr. Mizaras, 2008, p. 86–92). XVIII a. pradžioje, kuomet Europoje imtos saugoti autorių teisės, Lietuvoje dar galiojo 1588 m. LDK Statutas, kuriame, kaip ir ankstesnėse jo redakcijose, autorių teisių apsaugos klausimai nereglamentuoti, nes ir pačioje Europoje tuo metu ši idėja buvo dar nauja. Po trečiojo Abiejų Tautų Respublikos padalijimo 1795 m. Lietuvos teritorija atiteko dviem valstybėms: Rusijai (didžioji Lietuvos dalis) ir Prūsijai (Užnemunės teritorija), todėl teisės galiojimas skirtingose Lietuvos teritorijos dalyse taip pat buvo skirtingas (Mizaras, 2008, p. 93). Prūsijai atitekusiame Lietuvos teritorijos dalyje, vėliau užimtoje Prancūzijos, o galiausiai įjungtoje į Lenkijos Karalystės Suvalkų guberniją, iki pat 1940 metų autorių teisės rašytinių šaltinių nebuvo (Mizaras, 2008, p. 95). Rusijai atitekusiame Lietuvos teritorijos dalyje (vadinamojoje Didžiojoje Lietuvoje) dar kurį laiką taikytas 1588 m. Trečiasis LDK Statutas, kol galiausiai vietinės teisės galutinai atsisakytą ir visa apimtimi įvestas bendrą imperijos įstatymų galiojimas nuo 1840 m. rugsėjo 21 d. (Maksimaitis, 2001, p. 17–19). Taigi pirmieji Lietuvoje galioję autorių teisių apsaugos įstatymai, įskaitant baudžiamuosius, nebuvo nacionaliniai, todėl, siekiant nustatyti pirmųjų baudžiamųjų normų, numatančių baudžiamąją atsakomybę už autorystės pasisavinimą, egzistavimą, reikia analizuoti Lietuvą okupavusios XIX a. carinės Rusijos teisės aktus.

Tuo metu, kai Lietuva buvo įtraukta į Rusijos imperijos sudėtį, pastarojoje labai intensyviai vyko teisės sisteminimo darbai: chronologine tvarka rinkti visi egzistavę galiojantys ir nebegaliojantys teisės aktai, kol 1830 m. buvo sudarytas Pilnas Rusijos imperijos įstatymų rinkinys (rus. *Polnoe sobranie*

zakonov Rossijskoj imperii, toliau – ir Pilnas įstatymų rinkinys, Įstatymų rinkinys, Rinkinys), turėjęs tris leidimus². Kadangi dauguma tų teisės aktų jau buvo pasenę, galiojančius nuspręsta atskirai surašyti į vieną teisės aktą – taip 1832 m. sausio 31 d. buvo patvirtintas Rusijos imperijos įstatymų sąvadas (rus. *Svod zakonov Rossijskoj imperii*, toliau – ir Įstatymų sąvadas, Sąvadas), kuris įsigaliojo 1835 m. sausio 1 dieną. Jis buvo pagrindinis to laikotarpio Rusijos imperijos sisteminis teisės šaltinis, turėjęs penkiolika tomų, kurių XV buvo skirtas baudžiamiesiems įstatymams³.

Lietuvos doktrinos atstovų nuomone, svarbiausiu XIX a. pirmosios pusės teisiniu dokumentu, reglamentavusiu būtent autorių teisės klausimus Didžiojoje Lietuvoje ir Rusijos imperijoje, laikytinas 1830 m. sausio 8 d. priimtos Rusijos imperijos Vyriausiosios cenzūros valdybos parengtos taisyklės „Apie kūrėjų, vertėjų ir leidėjų teises“ (rus. *Polozhenije o pravah sochinitelej, perevodchikov i izdatelej*), kurios tais pačiais metais buvo pridėtos prie 1828 m. balandžio 22 d. patvirtinto Cenzūros statuto (rus. *Censurnyj ustav*)⁴ ir, pasak A. Navickienės (2009, p. 199), Lietuvos teritorijoje įsigaliojo vos jas priėmus⁵. Tokiu būdu įstatymuose buvo įtvirtintos žemyninės Europos autorių teisės nuostatos Lietuvoje (Navickienė, 2009, p. 199; Mizaras, 2008, p. 91).

Rusijos mokslininkai vieningai nurodo, kad būtent šie du teisės aktai padarė didžiausią įtaką ir autorių teisių baudžiamajai teisei apsaugai atsirasti (Hanzhiev, 2012, p. 137; Sergeev, 2003, p. 34–36). Tačiau dėl vieno iš esminių istorinės raidos klausimų – koks įstatymas laikytinas pirmuoju būtent baudžiamuoju įstatymu, saugančiu intelektualinę nuosavybę teise, Rusijos doktrinoje galima rasti prieštarigus atsakymus: vieni mokslininkai tvirtina, kad juo buvo būtent 1832 m. Sąvadas (Lepina, 2014, p. 43; Perelygin, 2005, 4 pastr.); kiti nurodo, kad pirmuoju įstatymu, įtvirtinusi baudžiamąją atsakomybę už autorių teisių pažeidimus, buvo 1845 m. Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statusas ir jo 2195–2197 straipsniai (Titov, 2013, p. 178; Pritulin ir Kubysheko, 2016, p. 111). Nelogiška manyti, kad pirmuoju įstatymu buvo visu dešimtmečiu vėlesnis Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statusas, nes, atidžiau paieškojus akivaizdu, jog autorystės pasisavinimo norma įtvirtinta jau 1832 m. Sąvado

² Pirmasis rinkinys apėmė teisės aktus, išleistus nuo 1649 m. iki 1825 m., antrasis jo leidimas apėmė laikotarpį nuo 1825 m. iki 1881 m., o trečiasis – iki 1917 m. imtinai.

³ Įstatymų sąvadas buvo nebaigta, tęstinė, sistemingai papildoma inkorporacija: po pirmojo leidimo 1832 m., 1842 m. ir 1857 m. išėjo nauji pilni Sąvado leidimai, įvairiais metais išleisti atnaujinti pavieniai jo tomai (Maksimaitis, 2012a, p. 407–408; Majkov, 1905, p. 102). Keli iš šiai temai svarbių tokių pavienių pakeitimų – 1866 m. ir 1885 m. pakeistas Sąvado XV tomas (Majkov, 1905, p. 98; Matveevskij, 1887, p. 48). Literatūroje galima rasti ir pasakymų, kad pilni Sąvado leidimai išleisti buvo ir 1892 m. ar 1893 metais (pvz., Fevraljov, 2012, p. 329; Maksimaitis, 2012a, p. 408), tačiau tai taip pat tėra atskirų kelių tomų perspausdinimai, net jei jų buvo ir gana daug: 1892 m. – 1, 2, 6, 13 tomų; 1864 m. teismo statutai (rus. *Sudebnye ustavy*) buvo įtraukti į Sąvadą kaip 16-asis tomas; 1893 m. – 3, 5, 7, 8, 10–12 tomų (Bol'shaja Rossijskaja enciklopedija, 2005–2019). Tarp jų nebuvo XV tomo apie baudžiamuosius įstatymus, todėl straipsnyje jie plačiau nekomentuojami.

⁴ Cenzūros statusat lietuvių literatūroje verčiamas ir kaip Cenzūros nuostatai (rus. *Ustav o censure, Censurnyj ustav* – abu šiuos pavadinimus vartojamus galima rasti pačiuose šių teisės aktų originaluose).

⁵ A. Navickienė įrodė esant klaidingą V. Mizaro nurodytą paties įstatymo įsigaliojimo Lietuvoje pradžią, t. y. 1840 m., kurią mokslininkas nurodo tai siedamas su Lietuvos Statutų ir juos papildančių teisės aktų galiojimu (Mizaras, 2008, p. 94–95). Navickienė teigia, kad „Pavieniai caro įsakymai cenzūros, leidybos ir spausdinimo veiklos organizavimo klausimais Lietuvoje galiojo nuo pat pirmųjų okupacijos metų XVIII a. pabaigoje, o nuo 1804-ųjų, kai buvo pradėti leisti specialūs cenzūros nuostatai, pastarieji tapo privalomais autorių, leidėjų, spaustuvinių ir knygų prekybininkų veiklą reguliuojančiais teisiniais dokumentais. Tad ir autorių teisės dokumentas „Apie kūrėjų, vertėjų ir leidėjų teises“, būdamas 1828 m. cenzūros nuostatų sudedamąja dalimi, čia įsigaliojo vos jį priėmus“. Su tokia mokslininkės pozicija sutiktina ir pažymėtina, kad tuo pačiu tai galėtų reikšti, jog baudžiamoji atsakomybė už autorystės pasisavinimą, jeigu ji buvo įtvirtinta Cenzūros statuto pakeitimo įstatyme, turėtų būti įsigaliojusi taip pat iškart nuo priėmimo kaip Cenzūros statuto dalis.

742 straipsnyje (žr. lentelę)⁶: „Jeigu kas nors savo vardu išleidžia svetimą kūrinį arba parduoda savo rankraštį arba teisę į knygos leidimą keletui asmenų atskirai, be jų tarpusavio sutikimo: tai toks veiksmas laikomas klastojimu ir kaltininkas ne tik gauna nuobaudą, kurią po bylos svarstymo nukentėjusiojo naudai skiria teismas, bet jam atimamos visos valstybinės teisės, jis baudžiamas nuoplakimo bausme ir ištrėmimu į kitą gyvenvietę.“

Pripažinus, kad Sąvado norma ankstesnė, visgi nederėtų skubėti jos pripažinti pirmąja. Galima pastebėti, kad, kuriant Sąvadą, į jį daugiausia įtraukti kiti galioję teisės aktai, tad galima kelti klausimą, iš kokio teisės akto ši norma pateko į Sąvadą. Rusijos imperijos įstatymų sąvado, susidedančio išimtinai iš galiojančių įstatymų, sudarytojai kiekvienos teisės normos buvimą privalėjo pagrįsti nuorodomis į atitinkamą teisės šaltinį, iš kurio ji paimta, leidžiančiomis nesunkiai sužinoti normos kilmę (Maksimaitis, 2012b, p. 849). 1832 m. Sąvado 742 straipsnio apačioje yra nuoroda į Pilno įstatymų rinkinio įstatymo Nr. 3411, priimto 1830 m. sausio 8 d., paragrafą 24 (žr. lentelę). Šiame Įstatymų rinkinio numeryje įtvirtintas ne kas kitas, o minėtas Cenzūros statuto priedas „Apie kūrėjų, vertėjų ir leidėjų teises“ (rus. *Polozhenije o pravah sochinitelej, perevodchikov i izdatelej*), kurio 24 paragrafe įtvirtinama tokia autorystės pasisavinimo norma: „Jeigu kas nors savo vardu išleidžia svetimą kūrinį arba parduoda savo rankraštį arba teisę į knygos leidimą keletui asmenų atskirai, be jų tarpusavio sutikimo, toks veiksmas laikomas klastojimu ir kaltininkas ne tik gauna nuobaudą, kurią po bylos svarstymo nukentėjusiojo naudai skiria teismas, bet ir atsako pagal Cenzūros statuto §147.“ Normos tekstinė išraiška, patekusi į Sąvadą, pasikeitė tik bausmės aprašymu.

Viena iš už autorystės pasisavinimą numatytų sankcijų kaltininkui yra įtvirtinta 25 paragrafe: „Tas, kuris išspausdina knygą nepaisydamas Cenzūros įstatymo nuostatų, netenka visų teisių į ją“ (galima pažymėti, kad toks teisių į knygą netekimas yra gerokai siauresnio pobūdžio negu vėliau Sąvade įtvirtintas apskritai visų valstybinių teisių atėmimas ar nuoplakimas)⁷. Tuo tarpu paragrafe 147, į kurią nukreipiama 24 paragrafu, įtvirtinami papildomi autorystės pasisavinimo teisiniai padariniai: „Dėl knygos ar esė, kurios nepatvirtino Cenzūra, išleidimo, nors jose nebuvo nieko prieštaraujančio Cenzūros taisyklėms, privačios spaustuvės savininkas ar valstybinės spaustuvės valdytojas yra teisiamas. Jų kaltė dar labiau padidėja, kai Cenzūros nepatvirtintoje knygoje yra vieta, kuri prieštarauja bendroms Cenzūros taisyklėms.“⁸ Kokiu būtent būdu (t. y. kokiomis taisyklėmis remiantis ir kokius teisinius padarinius kaltininkui sukelti) pasireiškia toks „teisimas“, sunku pasakyti, – tam reikalinga išsami sisteminė cenzūros statuto normų ir kitų susijusių teisės aktų analizė, kuri galbūt leistų tiksliau įvardyti atsakomybės pobūdį. Tačiau jau ir iš tokios normos formuluotės galima atsakyti į klausimą, ar ji atitinka baudžiamosios normos turinį – 147 paragrafe minimas „teisimas“ yra akivaizdžiai represinio, imperatyvaus pobūdžio, kas iš šių dienų perspektyvos galėtų būti vertinama tiek kaip baudžiamoji,

6 Negalima nepastebėti Rusijos doktrinos atstovų tiesiog masiškai daromų šaltinių citavimo klaidų, galinčių gerokai suklaidinti skaitytojus: pirmuoju įstatymu, kurio normomis numatyta baudžiamoji atsakomybė už autorystės pasisavinimą, nurodant 1832 m. sausio 31 d. patvirtintą Įstatymų sąvadą, čia pat nurodo visiškai skirtingus jo straipsnius: vieni rašo apie 742 straipsnį (pvz., Perelygin, 2005, p. 29; Handzhiev, 2012, p. 137–139; *taip pat* Lepina, 2014, p. 43), kiti cituoja 2275–2279 straipsnius (pvz., Koval*, 2005, pastr. 5), nė vienu atveju nenurodydami įstatymo redakcijos, kurių buvo net kelios: 1832, 1842, 1857, ką jau kalbėti apie pavienių tomų pakeitimus. Pažymėtina, kad 2275–2279 straipsniuose intelektinės nuosavybės apsaugos normos atsirado tik 1857 metais, į Sąvadą įtraukus 1845 m. Įstatymų rinkinio, apėmusio ir Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statutą, normas (žr. grafiką).

⁷ Tikėtina, kad bausmių variacijų ir iki Sąvado priėmimo galėjo būti ir daugiau, įskaitant tą patį nuoplakimą, galbūt išdėstytą kitoje normoje, tačiau ypač chaotiška normų dėstymo struktūra, nenuoseklus teisės aktų taikymas ir netgi paprasčiausiai pati senovinė užsienio kalba stipriai apsunkina galimybes atsakyti į šį klausimą.

⁸ Galima pažymėti, kad tokio veiksmo pavojingumas aprašomas ne per tai, kad pažeidžiamos autoriaus teisės, o per tai, kad apeinama cenzorių kontrolė dėl išleidžiamo leidinio turinio, todėl tokios veikos kriminalizavimo pagrindai tuo metu buvo labiau politiniai.

ties kaip administracinė atsakomybė, kurias abi sieja nubaudimo funkcija. Tačiau rusų doktrinoje nurodoma, kad administracinių nuobaudų sistema už cenzūros pažeidimus atsirado tik nuo 1865 metų (Patrusheva, 2011, p. 15).

Taigi galima daryti išvadą, kad pirmuoju baudžiamuoju įstatymu, Rusijos imperijoje įtvirtinusi baudžiamąją atsakomybę už autorystės pasisavinimą, buvo ne 1832 m. Sąvadas, o pora metų „jaunesnis“ 1830 m. sausio 8 d. Cenzūros statuto priedas „Nuostatai apie kūrėjų, vertėjų ir leidėjų teises“ (rus. *Polozhenije o pravah sochinitelej, perevodchikov i izdatelej*) ir jame įtvirtintas 24 paragrafas. Kadangi šis teisės aktas Lietuvoje įsigaliojo ne 1840 m. kartu su LDK Statuto panaikinimu, o nuo pat nuostatų priėmimo, darytina išvada, kad tai – ankstyviausias teisės aktas, nustatęs baudžiamąją atsakomybę už autorystės pasisavinimą Lietuvoje⁹.

2. Autorystės pasisavinimas Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statute

Vis dėlto ir naujojo Sąvado XV tomas laikytas nebeatitinkančiu to meto idėjų, todėl vos jam įsigaliojus pačioje Rusijos imperijoje 1835 m., praktiškai iškart pradėta jame esančių baudžiamųjų įstatymų peržiūra, kurios rezultatas – 1845 m. patvirtintas pirmasis Rusijos imperijos baudžiamasis kodeksas – Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statutai (rus. *Ulozhenie o nakazaniyah ugovolnyh i ispravitel'nyh*, toliau – ir Bausmių statutai, Statutai)¹⁰. Statute baudžiamoji atsakomybė už autorių teisės pažeidimus buvo numatyta 2195–2197 straipsniuose, o už autorystės pasisavinimą – 2195 straipsnyje¹¹. Statutai visais, nepakeičiant straipsnių numeracijos, buvo įtrauktas į tų pačių metų Pilną Rusijos imperijos įstatymų rinkinį (1845 m. rugpjūčio 15 d., Nr. 19283), o autorystės pasisavinimo straipsnis buvo perkeltas ir į Cenzūros statuto 305 straipsnį, kuris nukreipia bausmių ieškoti Bausmių statute¹². Vėliau šios Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statuto normos dėl intelektinės nuosavybės apsaugos buvo pažodžiui perkeltos ir į 1857 m. redakcijos Sąvado 2275–2279 straipsnius (autorystės pasisavinimas

⁹ Šioje vietoje paminėtina, kad kiti doktrinos atstovai yra priėję prie visai kitos išvados: P. Švedas, disertacijoje analizuodamas šį laikotarpį, teigia, kad Cenzūros statute „buvo numatyti ir tam tikri pažeistų teisių gynimo būdai, o konkrečiai – civiliniai gynimo būdai ir baudžiamoji teisinė atsakomybė. Kaip atlygis nukentėjusiajam dėl meninės nuosavybės teisės pažeidimo, iš to asmens, kurio kaltė buvo įrodyta, prašytojo naudai turėjo būti atimami visi neteisėtai pagaminti kūriniai ir naudoti įrankiai. Be to, remiantis įstatymo dėl bausmių 2275–2277 straipsniais, kaltininkas privalėjo atlyginti ieškovui jo patirtą žalą ir nuostolius bei buvo nubaudžiamas taip, kaip numatyta minėtuose straipsniuose už tokį meninės nuosavybės teisės pažeidimą (Rusijos cenzūros akto 339 paragrafas). Rusijos įstatymo dėl bausmių 2275 straipsnyje buvo numatyta bausmė už kūrinio autorystės pasisavinimą – iki 2 metų kalėjimo Sibire“. (Švedas, 2009, p. 33). Tačiau pažymėtina, kad 2275–2277 straipsniai atitinka gerokai vėlesnio – 1857 m. Sąvado straipsnius, kurie įtraukė 1845 m. Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statuto normas dėl autorių teisių pažeidimų. Kitaip tariant, mokslininkas padarė standartinę klaidą, cituodamas netinkamos redakcijos Cenzūros statutą, kurią šio straipsnio autorė pastebi daugybę Rusijos mokslo atstovų, nes teisės aktų tarpusavio santykis ypač painus ir komplikuotas. Dėl to netinkamai prieita ir prie išvados, kad pačiame Cenzūros statute jau buvo įtvirtinta baudžiamoji atsakomybė už intelektinės nuosavybės teisės pažeidimus.

¹⁰ Bausmių statutai įsigaliojo 1846 metais (Maksimaitis, 2012, p. 409).

¹¹ Kiti nusikaltimai autorių teisei – neteisėtas kūrinio atgaminimas (2196 str.) ir neteisėtas kūrinio naudojimas kitame kūrinyje (2197 str.).

¹² Po Bausmių statuto reformos – vėlesnėse 1866 ir 1885 m. redakcijose – autorių teisių apsauga buvo įtvirtinta jau 1683–1685 straipsniuose (autorystės pasisavinimas – 1683 str.). Pažymėtina, kad ir dėl šio klausimo doktrinoje dažnai neapsieinama be nesupratimų, – dažnai doktrinos atstovai cituoja vieni kitus, nepatikrindami pirminių šaltinių, dėl to visi daro ir tą pačią klaidą: įvardydami 1845 m. Bausmių statutą cituoja visai kitą – keturiasdešimčia metų senesnį jo redakciją, kurioje jau pasikeitusi straipsnių numeracija, tuo pačiu redakcijos nenurodydami apskritai jokios, o jos skiriasi iš esmės (Lepina, 2014, p. 45; Handzhiev, 2011, p. 33; Rahimgalievich, 2019, p. 90–106; Pritulin ir Kubishko, 2016, p. 111–112).

jame – atitinkamai 2275 straipsnyje)¹³. Dėl to trijuose šaltiniuose (1845 m. Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statute, 1845 m. Įstatymų rinkinyje ir 1857 m. Sąvade) autorystės pasisavinimo normos yra identiškos (žr. grafiką ir lentelę): „Jeigu kas pasisavins sau svetimą žodinį, mokslo, meno arba dailės kūrinį, išleis jį savo vardu, tai jis ne tik privalės padengti kūrėjui arba menininkui visus patirtus nuostolius ir netektis, bet ir bus baudžiamas: visų ypatingų asmeninių ir dėl statuso jam suteiktų teisių ir privilegijų atėmimu, ištrėmimu gyventi į vieną iš tolimiausių gubernijų, išskyrus Sibiro, su įkalinimu laikinai nuo 6 mėnesių iki 1 metų arba, jeigu jis yra pagal įstatymą nebaudžiamas kūno bausmėmis, atidavimu viešiesiems darbams nuo 1 iki 2 metų.“

Palyginti su ankstesniu reguliavimu, šiuolaikiniais terminais vadinamosios normos dispozicijos turinys skiriasi keliais pakeitimais. Sąvade buvusi sąvoka „svetimas kūrinys“ detalizuojama į konkrečius jų rūšis – „svetimas žodinis, mokslo, meno arba dailės kūrinys“. Turinio prasme šių kūrinių rūšių išskyrimas pakeitė straipsnio taikymo apimtį, nes prieš tai vartotas bendrinis terminas „svetimas kūrinys“ neapėmė visų minėtų kūrinių rūšių – tik 1845 m. imta taikyti teisinė apsauga muzikos kūriniais, o nuo 1848 m. imtos saugoti ir dailininkų teisės (Lepina, 2012, p. 44)¹⁴. Objektvyvosios pusės veikos perrašymas iš „Savo vardu išleis“ į „pasisavins <...>, išleis savo vardu“ laikytinas tik formos, bet ne turinio pasikeitimu, nes abiem atvejais reikalingi abu veiksmai – tiek pasisavinimas (nurodymas savo vardu), tiek išleidimas. Rimtesnis pakeitimas – Bausmių statute neliko prieš tai Sąvade įtvirtintos alternatyvios veikos – savo rankraščio ar teisės į knygos leidimą pardavimo keliems asmenims vienu metu. Bausmės taip pat iš dalies pasikeitė: nors iš esmės liko kompensacinis nuostolių atlyginimas kūrinio autoriui ir tam tikrų valstybinių teisių atėmimas ir ištrėmimo bausmė, tačiau Statuto sankcijoje nuplakimas pakeistas įkalinimu ir įtvirtinta dar viena humaniškesnė bausmių keitimo priemonė – viešieji darbai, jei asmuo negali būti baudžiamas kūno bausmėmis. Nors pačios kūno bausmės šios normos sankcijoje ir nenurodytos, tokios bausmės keitimo į viešuosius darbus nuostata bylotų, kad kažkokią kūno bausmę skirti vis dėlto liko įmanoma, galimai remiantis kokia kita Statuto bendrojoje dalyje įtvirtinta norma, paslėpta tarp daugybės kitų bausmių ar įtvirtinta kokioje kitoje Statuto vietoje, kas patvirtina doktrinoje išsakytą kritiką dėl prastai išvystytos Statuto konstravimo juridinės technikos¹⁵.

Atlikus kelių skirtingų įstatymų turinio ir tarpusavio santykio analizę, galima pažymėti, kad pirmą kartą 1845 m. priėmus Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statutą, jo normų perkėlimas į Sąvadą stipriai vėlavo (žr. grafiką), kas reiškia, jog vienu metu galiojo skirtingo turinio teisės aktai, dėl ko reali autorių teisių apsauga turėjo būti labai komplikauta, o asmenys, pasisavinę autorystę, galėjo būti baudžiami pagal bet kurį iš besidubliuojančių teisės aktų ir jame nurodytomis skirtingo dydžio ar net skirtingos rūšies bausmėmis. Štai Sąvade ta pati straipsnio dispozicija galiojo nuo 1830 m. iki 1857 m. (1842 m. pakeistas tik straipsnio numeris, bet ne jo turinys), kol į jį pagaliau buvo įtrauktos 1845 m. Statuto normos, iki tol savarankiškai galiojusios šalia Sąvado. Jų turinys buvo skirtingas – Sąvado normos dispozicijoje buvo papildomai kriminalizuotas rankraščio arba teisės į knygos leidimą

¹³ Pridurtina, kad tarp 1832 ir 1857 metų Sąvado redakcijų įsiterpė dar viena – 1842 metų redakcija, kurioje autorystės pasisavinimo norma vėl pakeitė numeraciją ir buvo įtvirtinta 858 straipsnyje, tačiau visiškai nekeičiant jos turinio (žr. grafiką).

¹⁴ Kalbant apie patentus kaip galimą šios normos apsaugos objektą paminėtina, kad jau nuo 1812 m. pramoninės nuosavybės objektai saugoti atskirai, priėmus Manifestą „Dėl įvairių amatų ir meno rūšių išradimų ir atradimų privilegijų“ (rus. „*Manifest o privilegijah na raznye izobretenija i otkrytija v remjoslah i hudozhestvah*“), laikomą patentų teisės pradžia Rusijoje (plačiau Lisovskaja, 2019).

¹⁵ 1845 m. Bausmių statusas dar amžininkų doktrinos atstovų buvo kritikuojamas dėl to, kad įtvirtintos sankcijos aprašytos nekonkrečiai, trūksta aiškumo ir nustatant kitas nuobaudas; doktrinoje kalbama apie archajiškumą, kazuistiką ir ryškų klasinių normų ir bausmių taikymo pobūdį (pakanka pasakyti, kad Statute buvo, pavyzdžiui, 24 straipsniai, numatantys bausmę už nužudymą, o patį Statutą sudarė 2224 straipsniai (Raduto, 2009, p. 64).

keletui asmenų pardavimas atskirai be jų sutikimo, o Bausmių statute tokios veikos nebėra; skyrėsi ir bausmės – Sąvade tai visų valstybinių teisių atėmimas, nuplakimas ir ištrėmimas į kitą gyvenvietę, o Bausmių statute – asmuo baudžiamas visų ypatingų asmeninių ir dėl statuso jam suteiktų teisių ir privilegijų atėmimu, ištrėmimu gyventi į vieną iš tolimiausių gubernijų, išskyrus Sibiro, su įkalinimu laikinai nuo 6 mėnesių iki 1 metų arba, jeigu jis yra pagal įstatymą nebaudžiamas kūno bausmėmis, atidavimu viešiesiems darbams nuo 1 iki 2 metų. Tai reiškia, kad 1845–1857 m. laikotarpiu galiojo dvi skirtingo turinio autorystės pasisavinimo normos. Tiesa, nors 1857 metais Sąvado autorystės pasisavinimo straipsnio turinys buvo pakeistas taip, kad atitiktų 1845 metų Bausmių statuto turinį, vis dėlto išliko paini skirtinga straipsnių numeracija – Sąvado autorystės pasisavinimo straipsnio numeris buvo 2275, o Bausmių statuto – 2195. Papildomų teisės taikymo problemų kelia ir Cenzūros statusas, kurio 1857 m. redakcijos 305 straipsnyje¹⁶ aprašomas autorystės pasisavinimas ir nurodoma, kad asmuo už šią veiką atsako ir „pagal Bausmių statuto 2275 straipsnio nuostatas“, nors šis straipsnio numeris yra ne Bausmių statuto, bet Sąvado straipsnis (praktiškai didelio skirtumo nėra, nes straipsnių turinys vienodas, nes Sąvadas įtraukia Bausmių statutą, kita vertus, tokiu būdu keltinas klausimas, kuris iš įstatymų – Statutas ar Sąvadas – buvo laikomas pagrindiniu teisės šaltiniu, pagal kurį kildavo baudžiamoji atsakomybė)¹⁷.

Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statusas po priėmimo buvo keistas du kartus. Pirma, jis buvo padalytas į dvi dalis: iš jo 1864 m. į naują įstatymą – Bausmių, skiriamų taikos teisėjų, įstatus (rus. *Ustav o nakazaniyah, nalagaemyh mirovymi sudjami*) buvo išskirti 652 lengvesni nusikaltimai, o likusioji dalis buvo sureduota, sutrumpinta ir 1866 m. išleista tuo pačiu Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statuto pavadinimu (rus. *Ulozhenie o nakazaniyah ugovnyh i ispravitel'nyh*), atitinkamai pakeičiant ir 1857 m. Sąvadą¹⁸; antras pakeitimas atliktas 1885 m. – išleista nauja Bausmių statuto redakcija (Rogova, 2001, p. 146; atitinkamai su ja 1885 m. vėl pakeistas ir Sąvado XV tomas, žr. grafika)¹⁹. Tiek 1866 m., tiek 1885 m. Bausmių statuto redakcijose 1683 straipsnyje įtvirtintos normos dispozicija buvo vienoda: „Jeigu kas pasisavins sau svetimą žodinį, mokslo, meno arba dailės kūrinį, išleis jį savo vardu, tai jis ne tik privalės padengti kūrėjui arba menininkui visus patirtus nuostolius ir netektis, bet ir bus baudžiamas: visų ypatingų asmeninių ir dėl statuso jam suteiktų teisių ir privilegijų atėmimu, ištrėmimu gyventi į vieną iš tolimiausių gubernijų, išskyrus Sibiro, arba...“ (šioje vietoje bausmių rūšys skiriasi): 1866 m. Statute – „...atidavimu į darbo namus pagal šio statuto 33 straipsnio 2 dalį“; 1885 m. Statute – „...įkalinimu pagal šio statuto 33 straipsnio 2 dalį“. Taigi visose trijose Statuto redakcijose skyrėsi tik dalis bausmės, o dispozicijos turinys, lyginant visas Bausmių statuto redakcijas, visiškai nepasikeitė.

¹⁶ „Jeigu kas nors savo vardu išleidžia svetimą kūrinį arba parduoda savo rankraštį arba teisę į knygos leidimą keletui asmenų atskirai, be jų tarpusavio sutikimo, toks veiksmas laikomas klastojimu ir kaltininkas ne tik gauna nuobaudą, kurią po bylos svarstymo nukentėjusiojo naudai skiria teismas, bet ir atsako pagal Įstatymo dėl bausmių 2275 straipsnio nuostatus. 1830 sausio 8 (3411) § 24; 1845 rugpjūčio 15 (19283) p. 2195“. Žr. Julijos Gorbaniovos ir Aušros Navickienės atliktą 1828 m. Cenzūros statuto vertimą su pakeitimais ir papildymais iki 1857 m. (Navickienė, 2009, p. 205–215).

¹⁷ Kadangi Cenzūros statutu nukreipiama į Sąvado straipsnį, tai verčia manyti, kad jis laikytas savarankišką teisinę galią turinčiu teisės aktu, svarbesniu už Bausmių statutą. Tačiau šis klausimas išties sudėtingas, į jį mėginta atsakyti dar XX a. pradžioje, rašant ištisus traktatus (pvz., žr. Blossfeldt, 1917).

¹⁸ 1857 m. Sąvado XV tomas susidėjo iš 2 knygų: 1 knygoje buvo Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statusas, o 2 knygoje sudėti įstatymai apie teisminį procesą dėl nusikaltimų ir nusižengimų. Sąvado 1 knyga buvo peržiūrėta 1864 m. ir iš naujo išleista 1866 m., įtraukiant atnaujintą Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statutą (Majkov, 1905, p. 189). Su šiuo Sąvado priėmimu pasikeitė ir straipsnių numeracija – ankstesnius Sąvado 2275–2277 straipsnius pakeitė 1683–1685 straipsniai, kurių numeracija pirmą kartą tapo suderinta su 1866 m. Bausmių statuto straipsnių numeracija.

¹⁹ Pasak Majkovo, 1885 m. Sąvado 1 tomas buvo išleistas iš naujo, išlaikant buvusio 1866 m. leidimo straipsnių numeraciją ir be jokių turinio pakeitimų, nepaisant to, kad kai kurie straipsniai naujoje redakcijoje buvo panaikinti (Majkov, 1905, p. 189).

Su įvairiais pakeitimais ir papildymais šis Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statusas, taip pat Rusijos imperijos įstatymų sąvadas Lietuvoje galiojo iki vokiečių okupacijos, kuomet 1917 m. gegužės 14 d. vokiečiai panaikino Rusijos imperijos įstatymus ir paliko galioti vienintelį 1903 m. Baudžiamąjį statutą, o pačioje Rusijoje galiojo tik kelis mėnesius ilgiau – iki 1917 metų Spalio perversmo.

3. Autorystės pasisavinimas 1903 m. Rusijos baudžiamajame statute

Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statusas atvėrė kelią 1903 m. Rusijos baudžiamojo statuto (rus. *Ugolovnoe ulozhenie*, toliau – Baudžiamasis statusas)²⁰ plėtrai, jis buvo rengtas daugiau nei ketvirtį amžiaus iškiliausių to meto Rusijos baudžiamosios teisės specialistų – I. Foinickio, N. Tagancevo ir kitų (Maksimaitis, 2012a, p. 410), jį kuriant buvo konsultuotasi su įvairiomis įstaigomis, teismais, universitetais, garsiausiais užsienio baudžiamosios teisės mokslo žinovais, o aiškinamoji šio teisės akto priėmimo medžiaga sudaro net 33 toms (Stankevičius, 1925, p. 12–13). Naujasis Baudžiamasis statusas šįkart atspindėjo akivaizdų mėginimą teisę modernizuoti: jis išsiskyrė racionalia sistema, bauginimo ir individualios prevencijos derinimu, aiškia kalba, tikslia terminija. Nors apskritai originalių minčių ir principų šis kodeksas neskelbė, bet savo humanišku ir teisinės technikos lygiu jis pripažintas pasiekusiu to meto Vakarų baudžiamųjų įstatymų, pagal kuriuos ir buvo rengtas, lygį (Stankevičius, 1925, p. 15). Deja, bet pačioje Rusijoje šis statusas vertintas dar kaip pernelyg liberalus, neatitinkantis rusų nacionalinio charakterio ir politinės santvarkos, todėl tik 1906 m. ėmė veikti pavieniai jo skyriai, skirti valstybiniam ir religiniams nusikaltimams, o pagrindinės kodekso dalies įsigaliojimas liko neribotam laikui atidėtas ir niekada iki galo taip ir neįsigaliojo (Maksimaitis, 2012a, p. 410; Raduto, 2009, p. 64).

1903 m. Baudžiamojo statuto 620–622 straipsniuose buvo įtvirtinta baudžiamoji atsakomybė už intelektinės nuosavybės teisės pažeidimus²¹, o autorystės pasisavinimas – 620 straipsnyje: „Kaltasis, savavališkai naudojėsis visa ar dalimi svetimos literatūros, muzikos arba meno nuosavybės teise, baudžiamas: areštu arba pinigine bauda ne daugiau kaip 500 rublių. Jei toks naudojimas šia teise įvykdomas savavališku išleidimu arba padauginimu literatūros, muzikos ar meno kūrinio su tikslu realizuoti, tai kaltasis baudžiamas: kalėti kalėjime. Jeigu kaltasis savavališkai išleido svetimą literatūros, muzikos arba meno kūrinį savo vardu, tai jis baudžiamas: kalėti kalėjime ne mažiau kaip 3 mėnesių laikotarpiui.“

Palyginti su anksčiau priimtais teisės aktais, 1903 m. Baudžiamojo statuto 620 straipsnis turi gana šiuolaikišką struktūrą (pagrindinę, kvalifikuotą ir itin kvalifikuotą sudėtis). Gerokai skiriasi ir dispozicijų turinys, kuris buvo stipriai išplėstas, apimant ne tik savavališką svetimo kūrinio išleidimą savo vardu, bet ir bet kokią neteisėtą naudojimąsi autorių teisėmis į svetimus kūrinius (Koval', 2005, pastr. 5). Autorystės pasisavinimas čia laikomas tokio neteisėto naudojimosi kvalifikuojančia aplinkybe²². Reikia pasakyti, kad teisės akto modernumo išpūdį sudaro ir gerokai adekvatesnės bausmės už pada-

²⁰ Doktrinoje jis vadinamas ir 1903 m. Rusijos baudžiamuoju kodeksu, Tagancevo kodeksu ar Baudžiamaisiais nuostatais. Nors 1919 m. atkuriant Lietuvos nepriklausomybę dokumentuose vartotas Baudžiamojo kodekso pavadinimas (*Laikiniosios Vyriausybės žinios*, 1919, nr. 2–3, p. 7), tačiau šiame straipsnyje vartojamas būtent Baudžiamojo statuto pavadinimas, nes skaitant originalo kalba tiek Baudžiamojo statuto, tiek Bausmių statuto pavadinime yra žodis „*ulozhenie*“, o „kodekso“ pavadinimas (rus. *kodeks*) Rusijoje vartojamas tik nuo 1922 metų Baudžiamojo kodekso priėmimo. Statuto pavadinimą vartoja ir kiti amžininkai, pvz., Stankevičius (1925, p. 10).

²¹ Lyginant su anksčiau priimtais teisės aktais, 1903 m. Baudžiamojo statuto 620, 621 ir 622 straipsniais saugomos ne tik autorių teisės, bet ir pramoninės nuosavybės teisės (intelektinės nuosavybės teisės į išradimą, naudingumo modelį, prekės ženklas), o tai yra daug platesnė baudžiamosios teisės apsauga. Be to, buvo kriminalizuotos naujos autorių teisių pažeidimo formos (Koval', 2005, pastr. 5).

²² Net ir šiandien yra Europos Sąjungos valstybių, pasirinkusių panašų autorystės pasisavinimo kriminalizavimo variantą, – Italijoje autorystės pasisavinimas taip pat laikomas autorių teisių pažeidimą kvalifikuojančia aplinkybe. Plačiau žr. Steponavičiūtė, 2020, p. 197.

rytus nusikaltimus – nebebaudžiama kūno bausmėmis, nutėmimais ar visų įmanomų teisių atėmimu, taip paverčiant asmenį „pilietiškai mirusiu“, o gali būti skiriamas areštas arba bauda, numatant jos maksimalų dydį. Tuo pačiu esant kvalifikuojančių aplinkybių, didinančių neteisėto naudojimosi autorių teisėmis pavojingumą, proporcingai sunkinama ir bausmė – galimas skirti tik laisvės atėmimas.

Šios Baudžiamojo statuto normos dėl autorių teisių Lietuvoje taip ir neįsigaliojo, nes įgijo šiek tiek kitokią formą 1911 metais priėmus specialų įstatymą „Apie autorių teises“, nuo kurio priėmimo pagaliau pradėjo galioti ir būti taikoma 1903 m. Baudžiamojo statuto dalis, susijusi su autorių teisių apsauga, tik ją šiek tiek performuluojant ir tuo pačiu panaikinant ją dubluojančius 1885 m. Sąvado 1683–1685 straipsnius²³. Taigi iki šio 1911 m. įstatymo baudžiamąją atsakomybę už autorystės pasisavinimą vienu metu įtvirtino Įstatymų rinkinys, Bausmių statusas, Sąvadas ir į pastarąjį nukreipiantis Cenzūros statusas²⁴. Juos visus šiuo klausimu pakeitė 1911 m. įstatymas. Taigi Pirmojo pasaulinio karo metu vokiečiams okupavus Lietuvą, Rusijos imperijoje galiojo tik viena – 1911 m. redakcijos patobulinta 1903 m. Baudžiamojo statuto autorystės pasisavinimo normos versija²⁵, įtvirtinta 620 straipsnyje²⁶: „Kaltasis sąmoningu svetimų autorių teisių pažeidimu, baudžiamas: areštu arba pinigine bauda ne daugiau penkių šimtų rublių. Jeigu šių teisių pažeidimai padaromi savavališkai išleidžiant arba padauginant kūrinį, turint tikslą jį realizuoti, tuomet kaltasis baudžiamas: uždarymu į kalėjimą. Jeigu kaltasis savavališkai išleido svetimą kūrinį savo vardu, tuomet jis baudžiamas: uždarymu į kalėjimą ne mažesniai nei trijų mėnesių laikotarpiui.“

Naujojoje 1911 m. normos versijoje antrasis ir trečiasis straipsnio sakiniai savo turiniu ir bausme visiškai nepasikeitė, pasikeitė tik pirmojo sakinio turinys, savavališką naudojimąsi visa ar dalimi svetimo literatūros, muzikos ar meno nuosavybės teise, keičiant jį platesne konstrukcija – sąmoningu svetimų autorių teisių pažeidimu. Bausmė ir vienu, ir kitu atveju liko tokia pati. Tokiu pirmojo sakinio išplėtimu rodomas didelis pasitikėjimas teismais, kurie turėtų nuspręsti, ar sąmoningas autorių teisių pažeidimas turi užtraukti baudžiamąją atsakomybę. Tai neįnigijamai plačiausio turinio normos konstrukcija per visą jos galiojimo istoriją. Panašaus pobūdžio formuluote baudžiamoji atsakomybė už autorystės pasisavinimą šiandien įtvirtinama ir daugelyje šiuolaikinių Europos Sąjungos valstybių²⁷.

Kitas smulkus ir iš esmės daug nekeičiantis pakeitimas apibūdina nusikaltimo dalyką – naujojoje normos redakcijoje nebeminimos konkrečios kūrinio rūšys, keičiant jas bendrinio terminu „svetimas kūrinys“, jų rūšis įvardijant šio įstatymo bendrojoje dalyje, kurioje dėstomi ir autorių teisių saugojimo terminai, perėmimo klausimai, kiti pažeidimai ir teisių gynymo priemonės, taip pat atskiri autorių

²³ Minėta, pastarieji Sąvade atsirado perkėlus ten juos iš 1885 m. Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statuto 1683–1685 straipsnių, kurie tokiu būdu taip pat, manytina, neteko galios. Be Cenzūros statuto, tai – jau antras šiai temai aktualus įstatyminis nukreipimas ne į Bausmių statutą kaip pirminį baudžiamosios atsakomybės šaltinį, o būtent į Sąvadą, nors jis, atrodytų, tik pakartoja Bausmių statutą, kas, kaip minėta, leidžia manyti, jog Sąvadas laikytas pagrindiniu baudžiamosios teisės šaltiniu.

²⁴ 1877 m. Rusijos cenzūros įstatymuose buvusios autorių teisės normos buvo perkeltos į civilinius įstatymus, t. y. į Rusijos imperijos įstatymo sąvado X tomo pirmąją dalį, kaip 420 straipsnio, numatančio bendrą nuosavybės teisės apibūdinimą, priedas (Mizaras, 2008, p. 91).

²⁵ Dėl aiškumo reikėtų pridurti, kad apskritai Pirmojo pasaulinio karo išvakarėse lietuviškoje žemėse, kaip Rusijoje, veikė Sąvado XV tome esantys trys tarp savęs nesuderinti baudžiamieji įstatymai, iš kurių du – Bausmių įstatatai (atskirtieji 1864 metais iš Bausmių statuto) ir Bausmių statusas – buvo tokie archajiški, kad Lietuvą okupavę vokiečiai jų atsisakė, 1917 m. gegužės 14 d. visa apimtimi (nebe iš dalies, kaip tai įvyko 1906 m.) įvesdami trečiąjį pasirinkimą – 1903 m. Baudžiamąjį statutą, ne tik gerokai panašėjusį į atitinkamą Vokietijos imperijos 1871 m. kodeksą, bet ir jau buvusį išverstą į vokiečių kalbą (Maksimaitis, 2012, p. 410).

²⁶ 1911 m. įstatyme patvirtinti ir padaryti galiojantys tik 620 ir 622 straipsniai, bet ne 621 straipsnis, kuriame įtvirtinta pramoninės nuosavybės objektų (išradimų, gamybinių modelių ir piešinių) apsauga.

²⁷ Plačiau žr. Steponavičiūtė, 2020, p. 198.

teisių skyriai, skirti literatūros, muzikos, dramos, meno ir fotografijos bei vėliau ir kinematografijos kūriniai; specialius skyrius reglamentavo ir leidybos taisyklės (Davidov, 2018). Šis įstatymas buvo aukšto lygio juridinės technikos pavyzdys, paremtas geriausiais tuometinių Europos šalių įstatymų projektų pavyzdžiais, ir nors 1911 m. Autorių teisių įstatymas ne iki galo sulyginu Rusijos imperijos autorių teises su 1886 m. Berno konvencijoje dalyvaujančių šalių teisėmis, vis dėlto jis padarė didelį žingsnį Rusiją priartinant prie civilizuoto kūrybinių teisinių santykių reguliavimo lygio (Davidov, 2018). Carinė Rusija netgi planavo prisijungti prie 1886 m. Berno konvencijos XX a. pradžioje, bet tam sutrukdė Pirmasis pasaulinis karas (Stoyanovitch, 1959, p. 187), o visos viltys pasiekti Vakarų autorių teisės apsaugos lygį žlugo su 1917 m. Spalio perversmu, po kurios Rusijoje prasidėjo spartus intelektualinės nuosavybės teisių apsaugos regresas – visi ankstesni civiliniai įstatymai, įskaitant 1911 m. Autorių teisių įstatymą, buvo panaikinti, o išimtinės autorių ir išradėjų teisės buvo nacionalizuotos kartu su didele dalimi materialinės nuosavybės (Tolok, Yu., Tolok, V., 2013, p. 16–17; Lepina, 2014, p. 52).

Tuo tarpu su 1911 m. pakeitimu 1903 m. Baudžiamasis statutai, turėjęs XX a. pradžios Rusijos baudžiamosios teisės minties viršūnę, bet niekada joje iki galo taip ir neįsigaliojęs, Lietuvoje atgavus nepriklausomybę prisikėlė naujam gyvenimui visam tarpukario laikotarpiui, tokiu būdu išvengiant masinio autorių teisių apsaugos regresio, išstikisio visą Rusiją: Lietuvos Taryba, sprendama Lietuvoje taikytino baudžiamojo kodekso klausimą, nebeatkūrė visų prieškarinių baudžiamųjų įstatymų ir 1918 m. lapkričio 28 d. paliko karo metais įvestą 1903 m. Rusijos baudžiamąjį statutą (pervadinamą jį Lietuvos baudžiamuoju statutu)²⁸ su pakeitimais ir papildymais iki 1914 m. rugpjūčio 1 dienos. Baudžiamojo statuto straipsniai, aktualūs intelektualinės nuosavybės apsaugai, iki Pirmojo pasaulinio karo paskutinį kartą keisti minėtu 1911 m. kovo 20 d. įstatymu, tarpukario Nepriklausomos Lietuvos Respublikos laikotarpiu tiesiogiai keičiami nebuvo (Robinzonas, 1940, p. 88–89), išskyrus bendrą bausmių sistemos kaitą, palietusią visas Baudžiamojo statuto normas (žr. lentelę).²⁹ Taigi tos pačios redakcijos autorystės pasisavinimo norma Lietuvoje liko galioti visą tarpukarį iki pat pirmosios sovietų okupacijos 1940 m. birželio 15 d. ir trumpam gražinta vokiečių okupacijos metais 1941–1944 metais. Tuo tarpu Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, joje buvo įvestas Rusijos Tarybų Federacinės Socialistinės Respublikos (RTFSR) baudžiamasis kodeksas (rus. *Ugolovnyj kodeks RSFSR*³⁰), kuriame baudžiamoji atsakomybė už autorystės pasisavinimą nebuvo įtvirtinta. Baudžiamoji atsakomybė už autorystės pasisavinimą grįžo tik priėmus 1961 m. Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos baudžiamąjį kodeksą (jo 142 str.) ir būtent nuo tada galima kalbėti apie atskirą šiuolaikinės baudžiamosios autorių teisių apsaugos laikotarpį.

Išvados

1. Pirmąja norma, nustatančia baudžiamąją atsakomybę už autorystės pasisavinimą Rusijos imperijoje, tuo pačiu – ir Lietuvoje, laikytinas 1830 m. sausio 8 d. patvirtinto ir įsigaliojusio Cenzūros

²⁸ Laikinas Lietuvos teismų ir jų darbo sutvarkymo įstatymas, įvesdamas Lietuvoje Rusijos 1903 m. Baudžiamąjį statutą, negaliojančiais pripažino visą trečiąjį jo skyrių „Apie maištą“, taip pat kai kuriuos kitus straipsnius, kaip ir visa, kas prieštaravo Laikinajai Lietuvos Konstitucijai; sykiu pakoreguota bausmių sistema – atsakyta mirties bausmės (tiesa, susidūrus su ginkluota užsienio valstybių intervencija bei intensyvėjant kai kurių elementų priešiška Lietuvos valstybingumui veiklai krašto viduje, ši bausmės rūšis netrukus atgaivinta), nutrėmimo ir grasos bei tvirtovės kalėjimo – bausmių, „kuriuos mūsų gyvenime nepritaikomos“, jas pakeičiant sunkių darbų ir paprastuoju kalėjimu; padaryta keletas redakcinio pobūdžio pakeitimų – žodžiai „Rusija“, „Rusijos valdiny“ pakeisti žodžiais „Lietuva“, „Lietuvos pilietis“ (Maksimaitis, 2012, p. 413).

²⁹ 1919 m. kovo 5 d. Valstybės Tarybos priimtas ir patvirtintas įstatymas „Baudžiamojo kodekso papildas“ (*Lietuvos Valstybės Žinios*, 1919, Nr. 4) (Merkys, 1922, p. 765).

³⁰ Pilnai rus. *Rossijskaja Sovetskaja Federativnaja Socialističeskaja Respublika*.

statuto priedo „Apie kūrėjų, vertėjų ir leidėjų teises“ 24 paragrafas, už kurio pažeidimą įtvirtintos sankcijos savo turiniu atitinka baudžiamąjį teisinį pobūdį.

2. Visas carinės Rusijos teisės aktų, *inter alia*, įtvirtinančių baudžiamąją atsakomybę už autorystės pasisavinimą, taikymo Lietuvoje laikotarpis pasižymi teisės aktų pakeitimų gausa, painia normų numeracija ir sudėtingais teisės aktų tarpusavio santykiais, kartais sudarančiais koliziją. Problemiškiausias autorių teisių baudžiamosios teisinės apsaugos laikotarpis yra nuo 1845 iki 1857 m., kuomet Rusijos imperijoje vienu metu galiojo kelios tarpusavyje nesuderintos autorystės pasisavinimo normos, skirtinguose teisės aktuose (o būtent – Rusijos imperijos įstatymų sąvade ir Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statute) įtvirtinančios ne tik skirtingą normos dispoziciją, bet ir sankciją. Kolizija išspręsta ir normų turinys buvo suderintas tik 1857 metais, o straipsnių numeracija suvienodinta tik nuo 1866 metų, reformavus Bausmių statutą.
3. Turinio ir juridinės technikos požiūriu tobuliausia ir moderniausia analizuojamo laikotarpio Rusijos imperijoje priimta baudžiamąją atsakomybę už autorystės pasisavinimą įtvirtinanti norma buvo 1903 m. Baudžiamojo statuto su 1911 m. pakeitimais 620 straipsnyje įtvirtinta autorystės pasisavinimo norma, kuri Lietuvoje buvo taikoma ne tik nuo jos priėmimo, bet ir visą tarpukario laikotarpį. Rusijoje norma su visu gana moderniu 1903 m. Baudžiamuoju statutu buvo panaikinta po 1917 m. Spalio perversmo, tokiu būdu Rusijoje pradėdant intensyvius autorių teisių apsaugos regreso procesus, galiausiai pasiekusius Lietuvą sovietų okupacijos metais.

Literatūra

Norminiai teisės aktai

1886 m. rugsėjo 9 d. Berno konvencija dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos. *Valstybės žinios*, 1995, 40-988.

1825–1881 m. ir 1881–1917 m. Pilnas Rusijos imperijos įstatymų rinkinys. Antrasis ir trečiasis leidimai. (rus. *Polnoe sobranie zakonov Rossijskoj imperii*) [interaktyvus]. Prieiga per internetą: http://www.nlr.ru/e-res/law_r/descript.html [žiūrėta 2020 m. gruodžio 12 d.].

1828 m. Rusijos imperijos Cenzūros statutas (rus. *Ustav o Censure*). 1828 m. balandžio 22 d. Polnoe sobranie zakonov Rossijskoj imperii: vtoroe sobranie (1825–1881), t. 3 (1828), nr. 1979, s. 459.

1857 m. Rusijos imperijos Cenzūros statutas (rus. *Ustav o Censure*) [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://lenizdat.ru/articles/1124285/>.

Rusijos imperijos įstatymų sąvadas (1832, 1842, 1857, 1866, 1885, 1893). Baudžiamieji įstatymai (rus. *Svod zakonov Rossijskoj imperii. Zakony ugolovnye*). T. XV, kn. 1. Sankt-Peterburg.

1830 m. sausio 8 d. priimtos Rusijos imperijos Vyriausiosios cenzūros valdybos parengtos taisyklės „Apie kūrėjų, vertėjų ir leidėjų teises“ (rus. *Polozhenie „O pravah sochnitelej, perevodchikov i izdatelej“* (1830). *Polnoe sobranie zakonov Rossijskoj imperii: vtoroe sobranie* (1825–1881): Tom 5 (1830), Chast' 1, s. 17; Zakon 3411.

1845 m. Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statutas (rus. *Ulozhenie o nakazanijah ugolovnyh i ispravitel'nyh 1845 goda*). Polnoe sobranie zakonov Rossijskoj imperii: vtoroe sobranie (1825–1881), t. 20 (1845), chast' 1, Zakony (18573–19303). Įst. Nr. 19283, 2195 str. p. 999 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://dlib.rsl.ru/viewer/01002889696#?page=1> [žiūrėta 2020 m. gruodžio 12 d.].

1864 m. Bausmių, skiriamų taikos teisėjų, įstatatai. Rus. *Ustav o nakazanijah, nalagaemyh mirovymi sudjami* [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.prlib.ru/item/372594>.

1866 m. Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statutas (rus. *Ulozhenie o nakazanijah ugolovnyh i ispravitel'nyh, 1866 goda*) [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.prlib.ru/item/459768> [žiūrėta 2020 m. gruodžio 12 d.].

1885 m. Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statutas (rus. *Ulozhenie o nakazanijah ugolovnyh i ispravitel'nyh, 1885 goda*) [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.prlib.ru/item/459770> [žiūrėta 2020 m. gruodžio 12 d.].

1903 m. Rusijos baudžiamasis statutas (*Ugolovnoe ulozhenie*) [interaktyvus]. Prieiga per internetą: https://vk.com/doc54366131_327310335?hash=4fc9996e44289b48ca&dl=5342a6a04dafb62087 [2020 m. gruodžio 12 d.].

1911 m. kovo 20 d. Priimtas Valstybės dūmos ir valstybinio patarėjo bei Aukščiausios valdžios patvirtintas įstatymas apie autorių teises Nr. 560. Pilnas Rusijos imperijos įstatymų rinkinys: Trečiasis rinkinys, XXXI tomo įstatymas Nr. 34935, p. 194.

- 1919 m. sausio 16 d. Valstybės Tarybos priimtas laikinasis Lietuvos teismų ir jų darbo sutvarkymo įstatymas. *Laikinosios Vyriausybės žinios*, 1919, nr. 2–3.
- 1919 m. kovo 5 d. Valstybės Tarybos priimtas ir patvirtintas įstatymas „Baudžiamojo kodekso papildas“. *Laikinosios Vyriausybės žinios*, 1919, nr. 4.
- 1922 m. Rusijos Tarybų Federacinės Socialistinės Respublikos (RTFSR) baudžiamasis kodeksas, priimtas 1922 m. gegužės 26 d., įsigaliojęs 1922 m. birželio 1 d. (rus. *Ugolovnyj kodeks RSFSR, prinjatyj 26 Maja 1922 goda, vstupil v silu 1 Ijunja 1922 goda*).
- 1948 m. Visuotinė žmogaus teisių deklaracija. Priimta 1948 m. gruodžio 10 d. Paryžiuje, JTO Generalinėje Asamblėjoje. *Valstybės žinios*, 2006-06-17, nr. 68-2497.
- 1992 m. Lietuvos Respublikos konstitucija. *Valstybės žinios*, 1992, nr. 33-1014 (1992-11-30).
- 2000 m. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas. *Valstybės žinios*, 2000-10-25, nr. 89-2741.

Specialioji literatūra

- Blofel'dt, G. E. (1917). *Zakonnaja sila svoda zakonov v svete arhivnyh dannyh*. Petrograd: Senatskaja tipografija [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.prlib.ru/item/315803>.
- Davidov, D. (2018). *K voprosu o genezise avtorskogo prava v Rossii* [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.copytrust.ru/articles/k-voprosu-o-genezise-avtorskogo-prava-v-rossii>.
- Fevraljov, S. A. (2012). Politiko-juridicheskaja priroda mestnogo prava v Rossijskoj Imperii (vtoraja polovina XVII – načalo XX vv.). *Pravo i politika, Istorija gosudarstva i prava*, 2(146).
- Handzhiev, A. F. (2012). Stanovlenie i razvitie norm ugolovnogo zakonodatel'stva ob ohrane intellektual'noj sobstvennosti v Rossii. *Biznes v zakone. Ekonomiko-juridicheskij zhurnal*, Nr. 1 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://cyberleninka.ru/article/n/stanovlenie-i-razvitie-norm-ugolovnogo-zakonodatelstva-ob-ohrane-intellektualnoy-sobstvennosti-v-rossii> [žiūrėta 2020 m. rugsėjo 30 d.].
- Koval', A. (2005). *Ugolovnaja otvetstvennost' za narushenie prav intellektual'noj sobstvennosti: istorija i pravovaja perspektiva*. 2005 m. balandžio 5 d. [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://patent.km.ua/rus/articles/i560> [žiūrėta 2020 m. gruodžio 12 d.].
- Lepina, T. G. (2014). *Ugolovno-pravovaja ohrana intellektual'noj sobstvennosti: Dissertacija*. Special'nost' 12.00.08 – ugolovnoe pravo, kriminologija, ugolovno-ispolnitel'noe pravp. Kursk: Jugo-Zapadnyj gosudarstvennyj universitet.
- Lisovskaja, L. (2019). *Istorija voznikovenija patentnago prava v Rossii* [interaktyvus]. Prieiga per internetą: [https://zuykov.com/ru/about/articles/2019/07/25/istoriya-voznikoveniya-patentnago-prava-v-rossii/](https://zuykov.com/ru/about/articles/2019/07/25/istoriya-voznikoveniya-patentnogo-prava-v-rossii/).
- Majkov, P. M. (1905). *O svode zakonov Rossijskoj imperii*. Sankt Peterburg: Obshchestvennaja pol'za.
- Maksimaitis, M. (2001). *Lietuvos teisės šaltiniai 1918–1940 m.* Vilnius: Justitia.
- Maksimaitis, M. (2012a). Rusijos teisės šaltiniai Lietuvoje 1918–1940 m. *Jurisprudencija*, 19(2), 403–418.
- Maksimaitis, M. (2012b). LDK teisės aidas moderniojoje Lietuvos teisėje. *Jurisprudencija*, 19(3), 843–858.
- Matveevskij, A. P. (1887). *Obzor soderzhanija, isdanij i prodolzhenij Svoda zakonov Rossijskoj imperii. (I–XV t.)*. Sankt Peterburg: tipo-lit. P. I. Shmidta [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.prlib.ru/item/433403>.
- Merkys, A. (1922). *Lietuvos įstatymai. Sistemizuotas įstatymų, instrukcijų ir įsakymų rinkinys. Pirmas leidinys (ligi 1922 m. sausio 1 d.)*. Kaunas.
- Mizaras, V. (2008). *Autorių teisė*. I tomas. Monografija. Vilnius: Justitia.
- Navickienė, A. (2009). Intelektinę nuosavybę reglamentuojantys teisiniai dokumentai XIX a. pirmosios pusės carų valdomoje Lietuvoje. *Knygotyra*, 53, 198–216. <https://doi.org/10.15388/kn.v53i0.7813>.
- Perelygin, K. G. (2005). O meste intellektual'noj sobstvennosti v sisteme Rossijskogo ugolovnogo zakonodatel'stva. *Advokatskaja praktika*, 5 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: http://www.pravo.vuzlib.su/book_z2052_page_29.html [žiūrėta 2020 m. rugsėjo 30 d.].
- Patrusheva, N. G. (2011). *Periodicheskaja pechat' i cenzura Rossijskoj imperii v 1865–1905 gg. Sistema administrativnyh vzykskanij (1865–1905)*. Sankt Peterburg: Nestor istorija.
- Pritulin, R. V. ir Kubysenko, M. V. (2016). Ugolovno-pravovaja ohrana avtorskih prav v Rossijskoj imperii. Iš *Ugolovnoe sudoproizvodstvo: problemy teorii i praktiki, №1/2016*, 111–114.
- Raduto, R. (2009). Razvitie ugolovnogo prava i processa v XIX veke. *Pravo i upravlenie. XXI vek*, 63–68 Maskvos valstybinis tarptautinių santykių institutas, Maskva [interaktyvus]. Prieiga per internetą: http://pravo.mgimo.ru/sites/default/files/pdf/008_radutor.pdf [žiūrėta 2020 m. gruodžio 12 d.].

- Rahimgalievich, S. A. (2019). Razvitie ugolovnogo zakonodatel'stva za narushenie avtorskogo prava. *Teologija. Filosofija. Pravo*, 2(10), 90–106.
- Robinsonas, J. (1940). *Lietuvos įstatymai*. Sistemiška visų paskelbtų ir galiojančių įstatymų, įsakymų, taisyklių ir instrukcijų apžvalga. Kaunas: Spaudos fondas, Nr. 1130.
- Rogova, E. V. (2001). Ugolovnyj postupok v dorevoljucionnom zakonodatel'stve Rosii. *Izvestija Irkutskoj gosudarsvennoj ekonomicheskoy akademii*, 5.
- Sergeev, A. P. (2003). *Pravo intelektualnoj sobstvennosti v Rossijskoj Federacii*. Izd. 2. Moskva: Prospekt.
- Stankevičius, V. (1925). *Baudžiamoji teisė*. Paskaitos. Kaunas: Lietuvos universiteto Teisų fakultetas.
- Steponavičiūtė, R. (2020). *The Scope of Criminal Liability for Misappropriation of Authorship in EU Countries: Comparative Analysis*. 8th International Conference of PhD Students and Young Researchers: The Future Decade of the EU Law. Conference Papers, p. 192–217. [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://lawphd.net/wp-content/uploads/2021/01/The-Future-Decade-of-the-EU-Law-Final.pdf>.
- Stoyanovitch, K. (1959). *Le droit d'auteur dans les rapports entre la France et les pays socialistes*. Librairie générale de droit et de jurisprudence, Paris.
- Švedas, P. (2011). *Baudžiamoji atsakomybė už literatūros, mokslo, meno kūrinio ar gretutinių teisių objekto neteisėtą atgaminimą, neteisėtą kopijų platinimą, gabenimą ar laikymą*. Daktaro disertacija, socialiniai mokslai, teisė (01 S). Vilnius: Vilniaus universitetas.
- Titov, S. N. (2013). Evoljucija ugolovno-pravovogo obespechenija ohrany intelektual'noj sobstvennosti v Rossii v dorevoljucionnyj period. *Istoricheskie, filosofskie, politicheskie i juridicheskie nauki, kul'turologija i iskusstvovedenie. Voprosy teorii i praktiki*. Tambov: Gramota, 10(1) [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://www.gramota.net/materials/3/2013/10-1/46.html> [2020 m. rugsėjo 30 d.].
- Tolok, Yu. I. ir Tolok, T. V. (2013). *Zashchita intelektual'noj sobstvennosti i patentovedenie*. Kazan': KNITU.

Kiti šaltiniai

- Cenzūros statuto transkripcija šiuolaikine rusų kalba [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://lenizdat.ru/articles/1124285/>.
- Didžioji rusų enciklopedija (rus. *Bol'shaja Rossijskaja enciklopedija*) (2005–2019) [interaktyvus]. Prieiga per internetą: https://bigenc.ru/domestic_history/text/3541658.
- Prezidentinė B. N. Jelcino biblioteka (2021) (rus. *Prezidentskaja biblioteka imeni B. N. El'cina*) [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <https://www.prlib.ru>.

Criminal Liability for Misappropriation of Authorship from 1830s to the Beginning of the 20th Century

Ramunė Žiedė

(Vilnius University)

S u m m a r y

This article analyzes the development of criminal liability for misappropriation of authorship in Lithuania in the period of application of the legal acts of Tsarist Russia from the 3rd decade of 19th century until the restoration of Lithuania's independence in the beginning of 20th century. The analysis is divided into three structural parts: 1) the first criminal laws establishing criminal liability for the misappropriation of authorship, 2) misappropriation of authorship in the 1845 the Code of Criminal and Correctional Penalties, and 3) misappropriation of authorship in 1903 Penal Code of Russian Empire. The author of the article searches for the oldest criminal norm for the misappropriation of authorship and concludes that the first legal act establishing criminal liability for misappropriation of authorship, was the 1830 Annex to the Statute of Censorship of the Russian Empire, „Regulations on the Rights of Creators, Translators and Publishers“ (Russian: *Polozhenije o pravah sochnitelej, perevodchikov i izdatelej*), Article 24 of which provides for the misappropriation of authorship, the execution of which is punishable by a sanction that is of a criminal legal nature. The appendices of the article also consistently present the citation of the norms of misappropriation of authorship in the original (19th century Russian) language and its translation into Lithuanian, as well as a graph, depicting norms of misappropriation of authorship, established in different legal acts, their correlation at different times and the content of the norms in force with each other; it is concluded that after the adoption of the the Code of Criminal and Correctional Penalties, two non-harmonized legal

acts have been in force for some time, providing for different types of criminal liability for misappropriation of authorship. The best perfected norm of misappropriation of authorship was recognized in 1903 Penal Code of Russian Empire, as amended in 1911, Article 620, which has been applied in Lithuania not only since its adoption, but also throughout the interwar period. Meanwhile in Russia itself the norm with all the fairly modern 1903 Criminal Statute was repealed after the Russia's Bolshevich coup d'état in 1917, thus starting intensive regression of copyright protection in Russia, which finally reached Lithuania during the years of Soviet occupation in the 5th decade of XX century.

Baudžiamosios atsakomybės už autorystės pasisavinimą raida Lietuvoje XIX a. 3 deš. – XX a. pr. laikotarpiu

Ramunė Žiedė
(Vilniaus universitetas)

S a n t r a u k a

Straipsnyje analizuojama baudžiamosios atsakomybės už autorystės pasisavinimą raida Lietuvoje carinės Rusijos teisės aktų taikymo laikotarpiu nuo XIX a. trečiojo dešimtmečio iki Lietuvos nepriklausomybės atgavimo XX a. pradžioje, skirstant dėstymą į tris struktūrines dalis: 1) pirmuosius baudžiamuosius įstatymus, įtvirtinančius baudžiamąją atsakomybę už autorystės pasisavinimą, 2) autorystės pasisavinimą 1845 m. Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statute ir 3) autorystės pasisavinimą 1903 m. Rusijos baudžiamajame statute. Straipsnyje ieškoma seniausios autorystės pasisavinimo baudžiamosios normos ir padaroma išvada, kad pirmasis baudžiamąją atsakomybę už autorystės pasisavinimą įtvirtinęs teisės aktas, galiojęs ir Lietuvoje, yra 1830 m. Rusijos imperijos Cenzūros statuto priedas „Nuostatai apie kūrėjų, vertėjų ir leidėjų teises“ (rus. *Polozhenije o pravah sochinitelej, perevodchikov i izdatelej*), kurio 24 straipsnyje įtvirtintas autorystės pasisavinimas, už kurio padarymą numatyta sankcija savo represiniu pobūdžiu atitinka baudžiamosios atsakomybės turinį. Straipsnio prieduose taip pat nuosekliai pagal teisės akto galiojimo datą pateikiamos ir autorystės pasisavinimo normų citatos originalo (XIX a. rusų) kalba ir jų vertimas į lietuvių kalbą bei grafikas, vaizduojantis skirtinguose teisės aktuose įtvirtintas autorystės pasisavinimo normas ir jų koreliaciją, tekste palyginant skirtingu metu galiojusią normų turinį; padaroma išvada, kad, priėmus Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statutą, kurį laiką galiojo du tarpusavyje nesuderinti teisės aktai, numatę skirtingo pobūdžio baudžiamąją atsakomybę už autorystės pasisavinimą. Geriausiai išstobulinta autorystės pasisavinimo norma pripažintas 1903 m. Baudžiamojo statuto su 1911 m. pakeitimais 620 straipsnis, kuris Lietuvoje buvo taikomas ne tik nuo jo priėmimo, bet ir visą tarpukario laikotarpį; o pačioje Rusijoje norma su visu gana moderniu 1903 m. Baudžiamuoju statutu buvo panaikinta po 1917 m. Spalio perversmo, tokiu būdu Rusijoje pradėdant intensyvius autorių teisių apsaugos regreso procesus, galiausiai pasiekusius Lietuvą sovietų okupacijos metais XX a. 5 dešimtmetyje.

Ramunė Žiedė yra Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Baudžiamosios justicijos katedros doktorantė. Pagrindinės mokslinių interesų ir tyrimų sritys – baudžiamoji teisė, baudžiamosios teisės specialioji dalis, nusikaltimai intelektinei nuosavybei.

Ramunė Žiedė is a PhD student at the Department of Criminal Justice, Faculty of Law, Vilnius University. Main areas of scientific interest and research – criminal law, special part of criminal law, crimes against intellectual property.

Priedai

Lentelė. Baudžiamosios atsakomybės už autorystės pasisavinimą reglamentavimo raida nuo XIX a. 3 deš. iki Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo XX a. pirmame ketvirtyje

Metai	Teisės aktas ir straipsnio formuluoatė originalo kalba	Teisės aktas ir straipsnio formuluoatė lietuvių kalba
1828 m.	1828 Apr. 22 (1979) „Уставъ о Ценсурѣ“. Полное собрание законов Российской империи (ПСЗ): второе собрание (1825–1881), т. 3 (1828), № 1979, с. 459.	1828 m. balandžio 22 d. Cenzūros statutas . Pilnas Rusijos imperijos įstatymų rinkinys (PIR): antrasis rinkinys (1825–1881), t. 3, Nr. 1979, p. 459.
	Pastaba: baudžiamoji atsakomybė už autorystės pasisavinimą Cenzūros statute neįtvirtinta.	
1830 m.	1830 Января 8. Высочайше Утвержденное Мнение Государственного Совета. Положеніе «О правахъ Сочинителей, Переводчиковъ и Издателей» № 3411. § 24. Если кто либо издасть чужое сочиненіе подъ своимъ именемъ, или же продасть свою рукопись [<i>originale, matyt, padaryta klaida - рокопись</i>] или право на изданіе книги нѣсколькимъ лицамъ порознь безъ взаимнаго ихъ согласія, то таковое дѣйствіе признается подлогомъ, и сверхъ взысканія, которое опредѣляется Судомъ по разсмотрѣніи дѣла въ пользу обиженнаго, виновный предается также суду на основаніи 147§ Ценсурнаго Устава. §25: Напечатавшій книгу безъ наблюденія правилъ Ценсурнаго Устава, лишается всѣхъ правъ на оную.	1830 m. sausio 8 d. priimtos Rusijos imperijos Vyriausiosios cenzūros valdybos parengtos taisyklės (Cenzūros statuto priedas) „ Apie kūrėjų, vertėjų ir leidėjų teises “ Nr. 3411. § 24. Jeigu kas nors savo vardu išleidžia svetimą kūrinių arba parduoda savo rankraštį arba teisę į knygos leidimą keletui asmenų atskirai, be jų tarpusavio sutikimo, toks veiksmas laikomas klastojimu ir kaltininkas ne tik gauna nuobaudą, kurią po bylos svarstymo nukentėjusiojo naudai skiria teismas, bet ir atsako pagal Cenzūros statuto § 147. § 25. Tas, kuris išspausdina knygą nepaisydamas <i>Cenzūros įstatymo</i> nuostatų, netenka visų teisių į ją.
	§ 147. За напечатаніе неодобренной Ценсурыю книги или сочиненія, хотябы она не заключали в себѣ ничего противнаго постановленіямъ Ценсуры, содержатель частной Типографіи, или управляющій Типографіею казенною, предается суду. Мѣра вины ихъ усугубляется, когда напечатанная безъ одобренія Ценсуры книга заключаетъ въ себѣ мѣста, противныя общимъ правиламъ Ценсуры.	§ 147. Dėl knygos ar esė, kurios nepatvirtino Cenzūra, išleidimo, nors jose nebuvo nieko prieštaraujančio Cenzūros taisyklėms, privačios spaustuvės savininkas ar valstybinės spaustuvės valdytojas yra teisiamas. Jų kaltė dar labiau padidėja, kai Cenzūros nepatvirtintoje knygoje yra vieta, kuri prieštarauja bendroms Cenzūros taisyklėms.
1832 m.	1832 Янв. 31. Сводъ законовъ Россійской имперіи . Т. XV <i>Сводъ законовъ уголовныхъ</i> . Книга первая „О преступленіяхъ и наказаніяхъ вообще“. Раздѣлъ X „О наказаніяхъ за преступленія противъ правъ на имущество“. Глава четвертая. „О подлогѣ въ имуществахъ“.	1832 m. sausio 31 d. Rusijos imperijos įstatymų sąvadas . XV tomo (<i>Baudžiamųjų įstatymų sąvadas</i>). I knyga „ <i>Apie bausmes už nusikaltimus</i> “, 10 skyrius „ <i>Apie bausmes už nusikaltimus prieš teises į turtą</i> “, Ketvirta dalis „ <i>Apie nusikaltimus nuosavybei</i> “.

Metai	Teisės aktas ir straipsnio formuluo­te originalo kalba	Teisės aktas ir straipsnio formuluo­te lietuvių kalba
	<p>VI. Подлогъ въ изданіи чужихъ сочиненій подъ своимъ именемъ.</p> <p>742. Если кто либо издасть чужое сочиненіе подъ своимъ именемъ, или же продасть свою рукопись или право на изданіе книги нѣсколькимъ лицамъ порознь, безъ взаимнаго ихъ согласія: то такое дѣйствіе признает­ся подлогомъ, и сверхъ взысканія, которое опредѣляется Судомъ по разсмотрѣнію дѣла въ пользу обиженнаго, виновный подверга­ется лишенію всѣхъ правъ состоянія, нака­занію плетью и ссылкѣ на поселеніе.</p> <p>1830 Янв. 8 (3411) § 24.</p>	<p>VI poskyris. Klastojimas savo vardu išlei­džiant svetimus kūrinius.</p> <p>742. Jeigu kas nors savo vardu išleidžia svetimą kūrinį arba parduoda savo rankraš­tiį arba teisę į knygos leidimą keletui asmenų atskirai, be jų tarpusavio sutikimo: tai toks veiksmas laikomas klastojimu ir kaltininkas ne tik gauna nuobaudą, kurią po bylos svars­tymo nukentėjusiojo naudai skiria teismas, bet jam atimamos visos valstybinės teisės, jis baudžiamas nu­plakimo bausme ir iš­trėmimu į kitą gyvenvietę.</p> <p>1830 sausio 8 (3411) § 24.</p>
1842 m.	<p>Сводъ законовъ Россійской имперіи (издание 1842 г.). Т. XV <i>Сводъ законовъ уголовныхъ</i>. Книга первая „<i>О преступленіяхъ и наказаніяхъ вообще</i>“. Раздѣлъ X „<i>О наказаніяхъ за преступленія противъ правъ на имущества</i>“. Глава четвертая „<i>О подлогѣ въ имуществахъ</i>“. VI. Подлогъ въ изданіи чужихъ сочиненій подъ своимъ именемъ. Ст. 858. <...></p>	<p>Rusijos imperijos įstatymų sąvadas (1842 m. leidimas). XV tomas „<i>Baudžiamųjų įstatymų sąvadas</i>“. I knyga „<i>Apie bausmes ir nusikaltimus apskritai</i>“. 10 skyrius „<i>Apie bausmes už nusikaltimus prieš teises į nuosavybę</i>“, Ketvirta dalis „<i>Apie nuosavybės klastojimą</i>“. VI. Klastojimas savo vardu išleidžiant svetimus kūrinius. 858 straipsnis. <...></p>
<p>Pastaba: straipsnio formuluo­te identiška įtvirtintai 1832 m. sausio 31 d. Rusijos imperijos įstatymų sąvade.</p>		
1845 m.	<p>Уложение о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ (1845 года). Раздѣлъ XII „<i>О преступленіяхъ и проступкахъ противъ собственности частныхъ лицъ</i>“. Глава четвертая „<i>О присвоеніи и утайкѣ чужой собственности</i>“. Отдѣленіе четвертое: <i>О присвоеніи ученой или художественной собственности</i>.</p> <p>2195. Если кто присвоить себѣ чужое произведе­ніе словесности, наукъ, искусствъ или художе­ствъ, издасть оно подъ своимъ именемъ, то онъ, сверхъ обязанности вознаграждать со­чинителя или художника за всѣ причиненные ему ущербъ и убытокъ, подвергается: лишенію всѣхъ особенныхъ, лично и по со­стоянію присвоенныхъ ему правъ и преимуществъ и ссылкѣ на житье въ одну изъ отдаленныхъ губерній, кромѣ Сибирскихъ, съ заключеніемъ на время отъ шести мѣсяцевъ до одного года, или, буде онъ по закону не изъять отъ наказаній тѣлесныхъ, отдачѣ въ рабочій домъ на время отъ одного года до двухъ лѣтъ</p>	<p>Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statusas (1845 m.). 12 skyrius „<i>Apie nusikaltimus ir nusizengimus privačių asmenų nuosavybei</i>“. Ketvirta dalis „<i>Apie svetimos nuosavybės pasisavinimą ir slėpimą</i>“. Ketvirtas skirsnis „<i>Apie mokslo ar meno nuosavybės pasisavinimą</i>“.</p> <p>2195. Jeigu kas pasisavins sau svetimą žo­dinį, mokslo, meno arba dailės kūrinį, išleis jį savo vardu, tai jis ne tik privalės padengti kūrėjui arba menininkui visus patirtus nuos­tolius ir žalą, bet ir bus baudžiamas: visų ypatingų asmeninių ir pagal visuome­ninę padėtį jam suteiktų teisių ir privilegijų atėmimu, ištrėmimu gyventi į vieną iš nuo­šalių gubernijų, išskyrus Sibiro, su įkalinimu laikinai nuo 6 mėnesių iki 1 metų arba, jeigu jis yra pagal įstatymą nebaudžiamas kūno bausmėmis, atidavimu viešiesiems darbams nuo 1 iki 2 metų.</p>

Metai	Teisės aktas ir straipsnio formuluo­te originalo kalba	Teisės aktas ir straipsnio formuluo­te lietuvių kalba
1857 m.	<p>Сводъ законовъ Россійской имперіи (издание 1857 г.). Т. XV <i>Сводъ законовъ уголовныхъ</i>. Книга первая „Уложеніе о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ“. Раздѣль XII „О преступленіяхъ и проступкахъ противъ собственности частныхъ лицъ“. Глава четвертая „О присвоеніи и утайке чужой собственности“. Отдѣленіе четвертое. „О присвоеніи ученой или художественной собственности“.</p> <p>Ст. 2275. <...></p> <p>ПСЗ, зак. 1845 Авг. 15 (19283), ст. 2195.</p>	<p>Rusijos imperijos įstatymų sąvadas (1857 m. leidimas). XV tomas „<i>Baudžiamųjų įstatymų sąvadas</i>“. I knyga „<i>Baudžiamųjų ir taisomųjų bausmių statutas</i>“. 12 skyrius „<i>Apie nusikaltimus ir nusižengimus privačių asmenų nuosavybei</i>“. Ketvirta dalis „<i>Apie svetimos nuosavybės pasisavinimą ir slėpimą</i>“. Ketvirtas skirsnis „<i>Apie mokslo ar meno nuosavybės pasisavinimą</i>“.</p> <p>2275 str. <...></p> <p>PIR, 1845 rugpj. 15 d. įstat. Nr. 19283, str. 2195.</p>
<p>Pastaba: straipsnio formuluo­te identiška 1845 m. Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statuto 2195 straipsniui.</p>		
1866 m.	<p>Уложеніе о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ (1866 года). Раздѣль двѣнадцатый. <i>О преступленіяхъ и проступкахъ противъ собственности частныхъ лицъ</i>. Глава четвертая. <i>О присвоеніи и утайкѣ чужой собственности</i>. Отдѣленіе третье: <i>О присвоеніи ученой или художественной собственности</i>.</p> <p>„1683. Если кто, присвоивъ себѣ чужое произведеніе словесности, наукъ, искусствъ или художествъ, издасть оное подъ своимъ именемъ, то онъ, сверхъ обязанности вознаградить сочинителя или художника за всѣ причиненные ему ущербы и убытокъ, подвергается: лишенію всѣхъ особенныхъ, лично и по состоянію присвоенныхъ ему правъ и преимуществъ и ссылкѣ на житье въ одну изъ отдаленныхъ губерній, кромѣ сибирскихъ, или отдачѣ въ рабочій домъ по второй степени 33 статьи сего уложенія.</p> <p>1845 Авг. 15 (19283), ст. 2195; 1863 Апр. 17 (39504), ст. VII.“</p>	<p>Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statutas (1866 m.). 12 skyrius „<i>Apie nusikaltimus ir nusižengimus privačių asmenų nuosavybei</i>“. Ketvirta dalis „<i>Apie svetimos nuosavybės pasisavinimą ir slėpimą</i>“. Trečias skirsnis „<i>Apie mokslo ar meno nuosavybės pasisavinimą</i>“.</p> <p>1683. Jeigu kas pasisavins sau svetimą žodinį, mokslo, meno arba dailės kūrinį, išleis jį savo vardu, tai jis ne tik privalės padengti kūrėjui arba menininkui visus patirtus nuostolius ir žalą, bet ir bus baudžiamas: visų ypatingų asmeninių ir pagal visuomeninę padėtį jam suteiktų teisių ir privilegijų atėmimu, ištrėmimu gyventi į vieną iš nuošalių gubernijų, išskyrus Sibiro, arba atidavimu į darbo namus pagal šio statuto 33 straipsnio 2 dalį.</p> <p>1845 rugpj. 15 d. įstat. Nr. 19283, str. 2195, 1863 m. bal. 17 d. įstat. Nr. 39504, VII str.</p>
1866 m.	<p>Сводъ законовъ Россійской имперіи (издание 1866 г.). Т. XV <i>Сводъ законовъ уголовныхъ</i>. Книга первая „Уложеніе о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ“. Раздѣль двѣнадцатый. <...>“</p>	<p>Rusijos imperijos įstatymų sąvadas (1866 m. leidimas). XV tomas „<i>Baudžiamųjų įstatymų sąvadas</i>“. Pirmą knygą „<i>Baudžiamųjų ir taisomųjų bausmių statutas</i>“. Dvyliktas skyrius <...>.</p>
<p>Pastaba: straipsnio vieta, formuluo­te ir numeracija identiška 1866 m. Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statuto 1683 straipsniui.</p>		

Metai	Teisės aktas ir straipsnio formuluo­te originalo kalba	Teisės aktas ir straipsnio formuluo­te lietuvių kalba
1885 m.	<p>Уложение о Наказаніяхъ Уголовныхъ и Исправительныхъ (1885 года). Раздѣль XII „О преступленіяхъ и проступкахъ противъ собственности частныхъ лицъ“. Глава четвертая „О присвоеніи и утайкѣ чужой собственности“. Отдѣленіе третье: <i>О присвоеніи ученой или художественной собственности.</i></p> <p>1683. Если кто, присвоивъ себѣ чужое произведе­ние словесности, наукъ, искусство или худо­жествъ, издастъ оно подъ своимъ именемъ, то онъ, сверхъ обязанности вознаграждать со­чинителя или художника за всѣ причиненные ему ущербъ и убытокъ, подвергается:</p> <p>лишенію всѣхъ особенныхъ, лично и по состо­янію присвоенныхъ, правъ и преимуществъ и ссылкѣ на житье въ одну изъ отдаленныхъ губерній, кромѣ сибирскихъ, или заключенію въ тюрьмъ по второй степени 33 статьи сего уложения.</p> <p>1845 Авг. 15 (19283), ст. 2195; 1863 Апр. 17 (39504), ст. VII; 1884 Апр. 24, ПСЗ № 515.</p>	<p>Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statusas (1885 m.). 12 skyrius „<i>Apie nusikaltimus ir nusižengimus privačių asmenų nuosavybei</i>“. Ketvirta dalis „<i>Apie svetimos nuosavybės pasisavinimą ir slėpimą</i>“. Trečias skirsnis „<i>Apie mokslo ar meno nuosavybės pasisavinimą</i>“.</p> <p>1683. Jeigu kas pasisavins sau svetimą žo­dinį, mokslo, meno arba dailės kūrinį, išleis jį savo vardu, tai jis ne tik privalės padengti kūrėjui arba menininkui visus patirtus nuos­tolius ir žalą, bet ir bus baudžiamas: visų ypatingų asmeninių ir pagal visuome­ninę padėtį jam suteiktų teisių ir privilegijų atėmimu, ištrėmimu gyventi į vieną iš nuoša­lių gubernijų, išskyrus Sibiro, arba įkalinimu pagal šio statuto 33 straipsnio 2 dalį.</p> <p>1845 m. rugpj. 15 d. (19283), str. 2195; 1863 m. bal. 17 d. (39504), VII str.; 1884 m. bal. 24 d., PĮR Nr. 515.</p>
1885 m.	<p>Сводъ законовъ Россійской имперіи (издание 1885 г.). Т. XV „Сводъ законовъ уголовныхъ“. Книга первая „Уложение о наказаніяхъ уголов­ныхъ и исправительныхъ“. Раздѣль XII <...>.</p>	<p>Rusijos imperijos įstatymų sąvadas (1885 m. leidimas). XV tomas „<i>Baudžiamųjų įstatymų sąvadas</i>“. I knyga „<i>Baudžiamųjų ir taisomųjų bausmių statusas</i>“. 12 skyrius <...></p>
<p>Pastaba: straipsnio formuluo­te ir numeracija identiška 1885 m. Kriminalinių ir taisomųjų bausmių statutui.</p>		
1903 m. Neįsigaliojo	<p>22 Марта 1903 Уголовное Уложение [Pastaba: ši norma niekada neįsigaliojo].</p> <p>Глава тридцать пятая. О преступныхъ дѣя­ніяхъ противъ правъ авторскихъ и привилегій на изобрѣтенія.</p> <p>620. Виновный въ самовольномъ пользованіи, вполнѣ или частью, чужимъ правомъ лите­ратурной, музыкальной или художественной собственности, наказывается:</p> <p>арестомъ или денежною пеней не свыше пятисотъ рублей.</p> <p>Если такое пользование симъ правомъ учинено самовольнымъ изданіемъ или размноженіемъ, съ цѣлью сбыта, произведенія литературнаго, музыкальнаго или художественнаго, то ви­новный наказывается:</p> <p>заключеніемъ въ тюрьмѣ.</p> <p>Если же виновный самовольно издалъ чужое литературное, музыкальное или художест­венное произведе­ние подъ своимъ именемъ, то онъ наказывается:</p> <p>заключеніемъ въ тюрьмѣ на срокъ не ниже трехъ мѣсяцевъ.</p> <p>ПСЗ 3, зак. 22 Марта 1903, № 22704.</p>	<p>1903 m. kovo 22 d. Rusijos imperijos bau­džiamasis statusas.</p> <p>Trisdešimt penktoji dalis. Apie nusikalsta­mus darbus* prieš autorių teises ir išradimų privilegijas.</p> <p>620. Kaltasis, savavališkai naudojėsis visa ar dalimi svetimos literatūros, muzikos arba meno nuosavybės teise, baudžiamas:</p> <p>areštu arba pinigine bauda ne daugiau penkių šimtų rublių.</p> <p>Jei toks naudojėmasis šia teise įvykdomas savavališku išleidimu arba padauginimu literatūros, muzikos ar meno kūrinio su tikslu realizuoti, tai kaltasis baudžiamas:</p> <p>uždarymu į kalėjimą.</p> <p>Jeigu kaltasis savavališkai išleido svetimą literatūros, muzikos arba meno kūrinį savo vardu, tai jis baudžiamas:</p> <p>uždarymu į kalėjimą ne mažiau kaip trijų mėnesių laikotarpiui.</p> <p>PĮR 3, 1903 m. kovo 22 d. įst. Nr. 22704.</p>

Metai	Teisės aktas ir straipsnio formulotė originalo kalba	Teisės aktas ir straipsnio formulotė lietuvių kalba
1911 m.	<p>20 Марта 1911 года законъ „Объ авторскомъ правѣ.“ Одобрен Государственною Думою и Государственнымъ Советомъ и Высочайше утвержден 20 марта 1911 года.</p> <p>V. Статьи 620 и 622 Высочайше утвержденного, 22 Марта 1903 года, Уголовного Уложения (П. С. 3. № 22704) изложить следующим образом:</p> <p>620. Виновный въ умышенномъ нарушеніи чужаго авторскаго права наказывается: арестомъ или денежною пенейю не свыше пятисотъ рублей.</p> <p>Если нарушеніе сего права учинено самовольнымъ изданіемъ или размноженіемъ произведенія, съ цѣлью его сбыта, то виновный наказывается: заключеніемъ въ тюрьмѣ.</p> <p>Если же виновный самовольно издалъ чужое произведеніе подъ своимъ именемъ, то онъ наказывается: заключеніемъ въ тюрьмѣ на срокъ не ниже трехъ мѣсяцевъ.</p> <p>622. <...></p> <p>ПСЗ, зак. 1911 март 20 (34935), V, ст. 620; VI.</p>	<p>1911 m. kovo 20 d. Valstybės Dūmos ir Valstybės Tarybos patvirtintas „Įstatymas apie autorių teises“.</p> <p>V. Baudžiamojo statuto 620 ir 622 straipsnius, patvirtintus Aukščiausios valdžios 1903 m. kovo 22 d. (PIR Nr. 22704), išdėstyti tokiu būdu:</p> <p>620. Kaltasis sąmoningu svetimų autorių teisių pažeidimu, baudžiamas: areštu arba pinigine bauda ne daugiau penkių šimtų rublių.</p> <p>Jeigu šių teisių pažeidimai padaromi savaivališkai išleidžiant arba padauginant kūrinį, turint tikslą jį realizuoti, tuomet kaltasis baudžiamas: uždarymu į kalėjimą.</p> <p>Jeigu kaltasis savavališkai išleido svetimą kūrinį savo vardu, tuomet jis baudžiamas: uždarymu į kalėjimą ne mažesniai nei trijų mėnesių laikotarpiui.</p> <p>622. <...></p> <p>PIR 1911 m. kovo 20 d. įst. Nr. 34935, V d. 620 str., VI d.</p>
1919 m.	<p>1919 m. kovo 5 d. Valstybės Tarybos priimtas ir patvirtintas įstatymas „Baudžiamojo kodekso papildas“ (Lietuvos Valstybės Žinios, 1919, Nr. 4, p. 4).</p> <p>„§ 1. Piniginės pabaudos, paskirtos Baudžiamajam Kodekse, šiuo keturis kart padidinamos.</p> <p>§ 2. Už nusikalstamus darbus, už kuriuos Baudžiamajam Kodekse yra paskirtas tik areštas, arba kalėti kalėjime, gali būti paskirta dar ir piniginė pabauda: Taikos Teisėjo – iki dešimčiai tūkstančių (10.000) markių, Apygardos Teismo iki šimto tūkstančių (100.000) mk.“</p>	

* Įstatymo amžininkai lietuviškai vartojo nusikalstamo darbo, o ne nusikalstamos veikos sąvoką (Stankevičius, 1925).

Lentelę sudarė ir į lietuvių kalbą vertė autorė R. Žiedė.

Grafikas „Autorystės pasisavinimo istorinė raida“

